Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ.
[БУР]ЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной ... һараһаа гарана | № 248 (16471) | 1983 оной октябриин 28, пятница | Сэн 3 мүнгэн.

«ПРАВДА» газетын асуудалнуудта [Ю.] В. АНДРОПОВОЙ үгэһэн харюу

[illegible] Европодо ядерна буу зэбсэгүүд тухай Же[невэдэ] ... байдал ямар гэ[хэ] ... [illegible]

хараа шугамые США-гай баримталжа байгаа сагта хэлсээн дээрэ ажамалта түйлагдахагүй гэжэ һанахань бэрхэтэй.

Асуудал. Үгээ ойлголсохо талаар бүхы арга боломжонууд барагдаа гээшэ гү?

Харюу. Энэ түбхын түрүүндэ США-һаа, үнэн сэхэ хөөрэлдөө хэхэ тэрэнэй хэр зэргэ бэлэн байһанһаа түбхын түрүүндэ дулдыдаһан. Холбоото Штадуудай үгээ ойлголсохо арга олгоогүй сагта Советскэ Союз үгээ ойлголсохо арга боломжо бэдэрхэ эрсэхагүй юм.

Элдэб тодорхой шиидхэбэринүүдые бэдэрэн дурадхахадаа, бидэнэр зааталгүй дүүргэгдэхэ ёһотой нэгэн эрилтэ табидаг байнабди. Энэмнай ямар гэхэдэ, дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ядерна буу зэбсэгэй талаар Европодо тогтоод байһан тэнсүүрэ хубилгагдаха ёһогүй. Иимэ буу зэбсэгэй хэмжээн хоёр талаһаа ехээр хороогдохо болохо, хороогдохо ёһотой. Гэбэшье мүн тэрэ ушарта тэрэнэй тэнсүүриинь хубилгагдагүй ёһотой.

Энэ юун гэһэн удхатай болоноб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, Европодо Америкын шэнэ ракетэнүүд тодхоогдохо ёһогүй. Юундэб гэхэдэ, энэнь сэрэгэй-стратегическэ бүхы байдалые НАТО-гай ашатуһада эрид хубилгахаа болоно бшуу. Хоёрдохёр, али али талада элдэб ядерна буу зэбсэгүүдэй бүхы ядерна хэрэгсэлнүүд сум хараада абтаха ёһотой.

Үнэн зүб иимэ эрилтэһээ бидэ сэхарихагүйбди. Гэбэшье энэ гол шухала эрилтэ табихадаа, асуудалые бүтээхэ тэээшэнь шиидхэхэ тушаа элдэб арга боломжо хараалан дурадханабди гэжэ үшөө хэлэхэ байнабди. Энэ талаар манай хэмэлтэ зарим алхамууд тухай мүнөөшье хэлэхэдэм болохо.

Нэгэдэхэнь. Һомо тээжэ ябаха зүйлнүүдээршье (ракетэнүүд болон самоледуудаар), мүн һомонуудай талаарше дундуур зайда хэрэглэгдэхэ Европодохи ядерна буу зэбсэгүүдые хоёр талаһаа адли тэнсүүрые сахин, баһа Советскэ Союз мэдүүлхэ гэжэ мэдээжэ. Тиигээд зарим хүнүүд иигэжэ асуудаг: нэгэ талаһаа СССР-эй, нүгөө талаһаа Англи болон Франциин ракетэнүүдтэ тээдэхэ һомонуудай адли хэмжээ хангахын тулада НАТО-гайнда орходоо Советскэ Союзай ракетэнүүдые тодхохо установконуудые үсөөн байха болоо һаань, Советскэ Союз яаха хаб?

Яахаб теэд, бидэнэр энээниишье зүбшөөхөөр бэлэмди. Энэ ушарта Англи болон Франциин мүнөө үедэ бии байгаа ракетэнүүдтэхи һомонуудай тоое хараада абажа, СССР СС-20 гэжэ ракетэнүүдые табиха 140 шахуу установконуудые Европодо тодхохоһоо арсахагүй байгаа. Ондоогоор хэлэхэдэ, энэнь Англи болон Франциин дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ракетэнүүдэй установконуудһаа эли бодо үсөөн байна бшуу.

Хоёрдохинь. Али алиндаа таарамжатай хэлсээ баталбал, тэрэ тоодо ракетэнүүдые Европодо тодхохоһоо США-гай арсабал, Советскэ Союз өөрынгөө Европодохи хубида хороогдохо бүхы ракетэнүүдые зүүн тээшэнь абаашаха бэшэ, харин бултыень усадхаха байгаа гэжэ бидэнэр һаяшаг мэдүүлһэн байнабди. Энэ ушарта зарим нэгэн баһа нигэжэ асуудаг: Советскэ Союзай Европодохи хубида ракетэнүүдэй усадхагдажа байхадань, хожомынь зүүн тээһээ баруун тээшэнь абаашажа болохоор ракетэнүүдэй тоо зүүн районуудтань нэгэн зэргэ олошоруулагдахагүй гү?

Иигэжэ айха ямаршье үндэһэн байхагүй. Тиин бүри ямаршье ажаг һэжэг байхагүйн тулада иигэжэ хэлэхэ байнаб: советскэ ракетэнүүд зүүн тээһээ баруун тээшээ абаашагдахагүй; Европодо ядерна буу зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай хэлсээнэй баталагдажа, тэрэнэй хүсэндөө оруулагдабал, энэ сагһаа эхилэн, СС-20 ракетэнүүдые СССР-эй зүүн районуудта тодхолго мүн лэ болюулагдаха юм. Хэрбээ Азида стратегическэ байдалай ехээр хубилаагүй байбал, бидэнэр энэ зүйлые шангаар баримталхабди. Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, түбхын түрүүндэ СССР-эй зүүн талын газар дайдада хүрэхөөр оронуудта дундуур зайда хэрэглэгдэхэ шэнэ ядерна хэрэгсэлнүүдээ США тараан тодхохогүй болоно.

Гурбадахинь. Буу зэбсэгэй хороогдоһоной һүүлээр али али талада дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ядерна буу зэбсэг абажа ябаха зүйлнүүд 300-һаа үлүүлхэ ёһогүй гэһэн манай дурадхал дундуур зайда хэрэглэгдэхэ Америкын авиационно хэрэгсэлнүүдыень угаа ехээр хохидуулха байна гэжэ заримдаа хэлэдэг.

Бидэнэр США-е хохидуулха гэһэн зорилго табидаггүйбди. Гэбэшье үнэн сэхэ руунь хэлэхэ болоо һаа, дундуур зайда хэрэглэгдэхэ советскэ самолеүүд США-гай газар дайдада хүрэжэ шадахаар бусад оронуудта байрлуулагдадаггүй гэжэ һануулха хэрэгтэй.

Мүн эндэшье бидэнэр нэмэлтэ арга боломжо дурадхахаар бэлэмди: дундуур зайда хэрэглэгдэхэ самолеүүдай тоонь али али талын зүбшэмөөр СССР болон НАТО-да адли тэгшэ байг лэ, энэнь урдань манай дурадхаһанһаа нилээд илгаатай болошье лэ гэжэ бидэнэр хэлэнэбди. Тэрэ хэмжээн бодото дээрээ ямар байхаб гэжэ зүбшэн хэлсэхэ, тэрэшэлэн хороогдохо самолеүүдай бүридэлые лаблаха байгаабди.

Женевэдэ мухардашаһан хэлсээе урагшатай болгохо арга боломжонууд бии гээшэ. Имагтал тэдэниие ашаглаха хэрэгтэй. Хэрбээ США-гай үнэхөөрөө али алинда таарамжатайгаар үгэсэ ойлголсохые хүсөө һаань, хэлсээ баталхын тулада ехэшье саг хэрэгтэй бэшэ байгаа.

Асуудал. Советскэ Союз һайн үүсхэл гаргажа, Европодохи ракетэнүүдээ бүри мүнөө нэгэ талаһаа хороожо болохо байгаа гэжэ Баруун тээ зарим нэгэн һанамжалдаг. Энээн тухай юун гэхэ байнат?

Харюу. Иимэ уряанууд бии гэжэ мэдэнэбди. Европодо эб найрамдал сахин хамгаалха тухай үнэхөөрөө һанаагаа зобожо байдаг хүнүүдшье энээн тухай заримдаа хэлэдэг.

Бидэнэр һайн үүсхэл гаргажал байдагбди. Хэлсээндэ амжалта түйлахын тулада эгээл таатай зохид байдал бии болгохо зорилгоор бидэнэр элдэб олон алхамуудые, тэрэ тоодо нэгэ талаһаашье, хэһэн байгаабди.

Өөрынгөө Европодохи хубида дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ядерна буу зэбсэгүүдые тараан тодхохо ябадалые СССР-эй болюулһаар жэл хахад саг үнгэрбэ гэжэ һануулһуу. Тиин элдэб хардалга гүрдэлгын хэгдэжэ байбашье һаань, тэрэ шиидхэбэриймнай шууд бэелүүлэгдэнэ. Баруун Европын оронуудта хүрэжэ ошохоор Ураалай саанахишье нютагуудта ракетэнүүдые нэмэжэ тодхохо ябадал зогсоогдоһон байна.

Тиихэһээ байтагай, хэлсээнэй боложо байгаа үедэ Советскэ Союз дундуур зайда хэрэглэгдэхэ Европодохи хэдэн олон өөһэдынгөө ракетэнүүдые буу зэбсэгэй тооһоо хорооһон байха юм. СС-5 гэжэ ракетэнүүд мүнөө дайшалхы бүридэлһөө гүйсэд гаргагданхай. Иимэ ракетэнүүд урдань Европодохи хубида тодхогдоод байһан юм. Тэдэнэр СС-20 ракетэнүүдтэй адли зайда хэрэглэгдэдэг, харин һомонойнгоо хүсөөр тэдэнһээ һураггүй үлүү байһан юм.

Энэ мэтээр манай ракетэнүүдээ бодото дээрээ хороожо байһые мнай мэдэхэгүй байһан тула дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ракетэнүүдэйнгээ тооe нэгэ талаһаа хороогыт гэжэ зарим хүнүүд СССР-тэ хандана бэзэ. США-гайшье правительство, НАТО-да ородог бусад оронуудай правительствануудшье энээн тухай һайн мэдэхэ юм. Гэбэшье тэдэнэр бодото байдалые өөһэдынгөө арадуудһаа нюужа тэлэнээ мэхэлнэ.

Тиигэжэ байхын хажуугаар Вашингтон өөһэдынгөө «Першингнүүд» болон далита ракетэнүүдые Баруун Европодо ойрын сагта тараан тодхохо гэжэ үсэд нэтэрүүгээр бэлэдхэжэ байна. Хэрбээ Советскэ Союзай ракетэнүүдээ нэгэ талаһаа саашадаашье хороожо байгаа һаань, США ракетэнүүдээ Европодо тодхохоһоо арсажа болохо гэһэн багаханшье тэмдэг үгы. Тиихэһээ байтагай, тэдэнэр тал һөөргэ аашалалдахаар бэлэн байна. Ушар иимэһээ Советскэ Союз өөрынгөө болон союзнигуудайнгаа аюулгүй байдалые хохидолдо оруулжа шадахагүй.

Хэрбээ соносхогдоһон болзорто Европодо ракетэнүүдые тодхохоһоо США-гай арсажа, хэлсээнүүдые үргэлжэлүүлхэ, али алинда тааруу шиидхэбэринүүдые бэдэрхэ арга боломжо олгоо һаань, байдал ондоо болохо бэлэй. Тиимэ ушарта бидэнэр СС-4 гэһэн ракетэнүүдээ бүри мүнөө хороожо эхилхэ байгаабди. Бидэ 200 гаран тиимэ ракетэтэйбди. Тиин 1984—1985 онуудта тэдэнээ усадхажа, түгэсхэхэ байгаабди. Харин хэрбээ Женевэдэ үнэн сэхэ үндэһөөр хэлсээнэй баталагдаа һаань, мүнөө бии байгаа СС-20 гэжэ ракетэнүүдэй ехэнхи хубиинь усадхагдаха байһаниинь ойлгосотой.

Асуудал. Американ ракетэнүүдэй тодхогдожо эхилхэдэ, энэнь хэлсээндэ шэнэ түлхисэ боложо, тэрэ үрэ ехэтэй болохо гэһэн мэдүүлгэнүүд баруунай ниислэлнүүдтэ хэгдэнэ. Иимэ мэдүүлгэнүүдые яажа сэгнэлтэйб?

Харюу. Энэ худал үгэ болоно. Американ ракетэнүүдэй Европодо бии болохо ябадалда эсэргүүсэн Баруун Европын арадуудай хэжэ байгаа тэмсэлые бууруулха гэһэн зорилготой.

Эндэ иимэ юумэн тон эли байха ёһотой гэбэл: Баруун Европодо шэнэ американ ракетэнүүдэй бии болоо һаань, энэнь Женевэдэ мүнөө боложо байгаа хэлсээе саашадань үргэлжэлүүлхэ аргагүй болгохо. Нүгөө талаһаа, хэрбээ США-гай ракетэнүүдээ бодото дээрэнь тодхожо эхилээгүй һаань, Женевэдэхи хэлсээнүүд үргэлжэлүүлэгдэхэ болоно.

Республикын ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАР

Промышленностиин, барилгын, транспортын, хэлхеэ холбооной, худалдаа наймаанай ба ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудай 1983 оной гурбадахи кварталай ба жэлэй эхинһээ хойшонхи социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, облпрофсовет болон ВЛКСМ-эй обком иимэ коллективүүдые түрүү һуурида гараһанда тоолоод, дамжуулгын Улаан туг олгохо гэжэ тогтообо:

МАШИНА БҮТЭЭЛГЫН БА МЕТАЛЛ БОЛБОСОРУУЛГЫН ПРЕДПРИЯТИНУУД СООҺОО

Улаан-Үдын хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдэй завод. Нормативно-сэбэр продукциин түсэб 100,2 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 100,2, олзо абаха түсэб 107, продукци эльгээхэ түсэб 100 процент дүүргэһэн байна.

ЭНЕРГЕТИКЫН ПРЕДПРИЯТИНУУД СООҺОО

Гусиноозерско ГРЭС. Электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилхэ түсэб 100,5, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 100,6 процент, гол технологическа түхеэрэлгэнүүдые заһабарилха даабари 115,7 процент дүүргэһэн байна.

ГОРНОРУДНА ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ДУНДАҺАА

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинат. Продукци худалдаха түсэб 104,5 процент, концентрат гаргаха түсэб 103,3 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 102,5 процент, продукци эльгээхэ түсэб 100 процент дүүргээ.

ГЕОЛОГО-БЭДЭРЭЛГЫН ПРЕДПРИЯТИНУУД СООҺОО

Хойто-Байгалай экспедици. Геологическа даабарине һайн шанартайгаар дүүргээ, ажалай бүтээсые 103,5 процентээр дүүргээ.

ТҮМЭР ЗАМАЙ ТРАНСПОРТЫН ПРЕДПРИЯТИНУУД СООҺОО

ВСЖД-гэй сигнализациин ба хэлхеэ холбооной Улаан-Үдын дистанци. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 101,9 процент дүүргээ, сигнализациин ба хэлхеэ холбооной хэрэгсэлнүүдэй таһалгаряагүй хүдэлмэри хангаа.

Байгал-Амарай түмэр замай Северобайкальскын замай дистанци. Заһабарилгын хүдэлмэриин түсэб 125 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 100 процент дүүргэгдээ.

БАРИЛГЫН МАТЕРИАЛНУУДАЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН БА БАРИЛГЫН ИНДУСТРИИН ПРЕДПРИЯТИНУУД СООҺОО

Тимлюйн цементын завод. Нормативно-сэбэр продукциин түсэб 101,2 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 101,1 процент, ашаг олзо оруулха түсэб 100,8 процент, продукци эльгээхэ түсэб 100 процент дүүргэгдээ.

МОДО БЭЛЭДХЭЛГЫН БА МОДО БОЛБОСОРУУЛГЫН ПРЕДПРИЯТИНУУД СООҺОО

Түлишын промышленностиин министерствын Дээдэ-Үдын леспромхоз. Нормативно-сэбэр продукциин түсэб 109,5 процент, модо зөөхэ түсэб 105,6 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 103,6 процент, продукци эльгээхэ түсэб 100 процент дүүргэгдээ.

ХҮНГЭН ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ПРЕДПРИЯТИНУУД СООҺОО

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинат. Продукци худалдаха түсэб 100,1 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 100,3 процент, ашаг олзо оруулха түсэб 100,5 процент, продукци эльгээхэ түсэб 100 процент дүүргэгдээ.

ЭДЕЭ ХООЛОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ПРЕДПРИЯТИНУУД СООҺОО

Үйлэдбэриин «Байкалрыбпром» нэгэдэл. Продукци худалдаха түсэб 102,7 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 132 процент, продукци эльгээхэ түсэб 100 процент дүүргэһэн байна.

НИИТЭ БАРИЛГЫН ЭМХИНҮҮД СООҺОО

Главбурятстройн нүүдэл оньһожоруулагдамал 145-дахи колонно. Барилгын продукци худалдаха түсэб 104,4 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 118 процент дүүргээ, гэр байра ашаглалгада оруулха түсэб 106,4 процент хангаа, барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин өөрынь үнэ сэнгые доошолуулаа.

ТУСХАЙ ШЭГЛЭЛТЭЙ ХАБСАРАЛГЫН УПРАВЛЕНИНҮҮД СООҺОО

«Связьстрой-6» трестын нүүдэл оньһожоруулагдамал 608-дахи колонно. Барилгын продукци худалдаха түсэб 2,8 дахин, үйлэдбэриин предприятинуудые ашаглалгада оруулха түсэб 4,3 дахин үлүүлээ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 100,4 процент, ашаг олзо оруулха түсэб 143,2 процент дүүргэгдээ. Бригадна подрядай аргаар хүдэлмэриин хэмжээнэй 61,5 процентнь бэелүүлэгдээ.

БАЙГАЛ-АМАРАЙ ТҮМЭР ЗАМАЙ БАРИЛГА-ХАБСАРАЛГЫН ЭМХИНҮҮД СООҺОО

«Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 708-дахи поезд. Барилгын продукци худалдаха түсэб 212 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 106,1 процент дүүргээ, салин хүлһэнэй жаса ба барилгын материалнуудые алмажа, хүдэлмэриин өөрын үнэ сэнгые доошолуулаа.

ПРОЕКТНЭ ОРГАНИЗАЦИНУУД СООҺОО

«ЗабайкалпромстройНИИпроект» институт. Бэлэн болгогдоһон проектнүүдые тушааха түсэб 110,4 процент, тематическа түсэб 100 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 106,8 процент, ашаг олзо оруулха түсэб 162,5 процент дүүргэгдээ.

ГЭР БАЙРЫН-КОММУНАЛЬНА АЖАХЫН ПРЕДПРИЯТИНУУД СООҺОО

Гостиницын «Байгал» нэгэдэл. Олзо доход оруулха түсэбтэ даабари 106 процент, нэмэлтэ хангамжа үзүүлхэ түсэб 116 процент дүүргэгдээ.

АВТОМОБИЛЬНА ТРАНСПОРТЫН ПРЕДПРИЯТИНУУД СООҺОО

Буряадай транспортна управлениин Улаан-Үдын ашаанай автотранспортна нэгэдэхи предприяти. Ашаа зөөхэ түсэб 101,7 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 103,9 процент дүүргэһэн байгаа.

ГОСКОМСЕЛЬХОЗТЕХНИКЫН ПРЕДПРИЯТИНУУД СООҺОО

Хүдөө ажахые үйлэдбэриин-техническэ талаар хангаха Могойтын отделени. Продукци худалдаха түсэб 106,5 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 102,3 процент дүүргэгдээ. Тракторнууд болон бусад техникэ техническэ талаар һайнаар хангагдаа.

ХЭЛХЕЭ ХОЛБООНОЙ ПРЕДПРИЯТИНУУД СООҺОО

Союзна магистральнуудай ба гурбадахи номерой телевидениин техническэ узел. Продукциин хэмжээнэй түсэб 101,9 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 104,3 процент дүүргэгдээ. Нёдондо жэлэй энэ хугасаатай сасуулхада, продукциин өөрынь үнэ сэн 0,2 процент доошолуулагдаа.

ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ БА НИИТЫН ЭДЕЭ ХООЛОЙ ПРЕДПРИЯТИНУУД СООҺОО

Мухар-Шэбэрэй районпотребсоюзай бэлэдхэлэй конторо. Продукци бэлэдхэхэ, худалдан абаха түсэб 117 процент, ашаг олзо оруулха түсэб 101,5 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 116,9 процент дүүргэгдээ.

АЖАЛШАДАЙ АЖАҺУУДАЛАЙ ХЭРЭГЛЭМЖЭ ХАНГАХА ПРЕДПРИЯТИНУУД СООҺОО

Республикын үйлэдбэриин «Буряттрикотаж» нэгэдэл. Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын түсэбые 106,5 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 111,2 процент, ашаг олзо оруулха түсэб 110,4 процент дүүргэгдээ.

Агуу Октябриин хүндэлэлдэ

[ИЛ]АГШАД ТОДОРБО

[Улаан]-Үдын Железнодорожно райкомой бюро [район]а предприятинуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөө[нэй] дүн гаргаба. Тиихэдээ районой предприятинууд [жэлэй] соо түсэбһөө гадуур 3 миллионһоо үлүү түхэ[рэгэй] [продукци] үйлэдбэрилөө гэжэ тэмдэглэбэ.

[Социалис] мүрысөөндэ илажа гараһан предприятинуудай [тоодо] [ракет]энүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй, хирпиисын, гар [аргаар] үйлэдбэрилдэг заводуудай коллективүүд, Зүүн [Сибириин] [тү]мэр замай Улаан-Үдын дистанциин ЛВРЗ-гэй [уп]равлениин, № 1 ашаа зөөдэг автотранспортна [предприятиин] коллективүүд нэрлэгдээ. Мүн хүн зоной эрилтэ [хангаха] [ху]далдаа наймаанай эмхи зургаануудай дундаһаа [ил]агшад мүн лэ тодороо. Илагшадта КПСС-эй [райкомой] дамжуулгын Улаан туг барюулагдаха юм.

Манай корр.

Улаан-Үдэ станциин вагонно депогой хүдэлмэрилэгшэд сентябрь, октябрь һарануудайнгаа түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлбэ. Оньһон түхеэрэлгэнүүдые заһабарилдаг слесарь Александр Федорович Гахов олон тоото уралан нарижуулхы дурадхалнуудые оруулжа, тэдэнээ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлнэ. Бутархай ашаа зөөдэг түхеэрэлгэ зохёон ашаглаад, 2300 түхэрнгэй алмалта хэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Ф. Гахов.

М. СУТУРИНАЙ фото.

ЛЕКТОРНҮҮДЭЙ ҺУРАЛСАЛ

Үсэгэлдэр Улаан-Үдэдэ Политическэ гэгээрэлэй байшанда республикын лекторнүүдэй семинар эхилбэ.

Партиин обкомой хоёрдохи секретарь **В. Г. Бирюков** семинар дээрэ оролто үгэ хэлэхэдээ, партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он), июниин (1983 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые бэелүүлхын түлөө түрүүшын гурбан жэлэй туршада социалис мүрысөөнэй дэлгэржэ байһан тухай, лекторнүүдэй ээлжээтэ зорилгонууд тухай тодорхойгоор тогтон хөөрэбэ.

Республикын экономическа болон социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд тухай Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо, республикын Госпланай түрүүлэгшэ **Д-Н. Т. Раднаев** элидхэбэ.

Уласхоорондын байдалда тохёолдоһон шахардуу шанга байдалые һулаоуулхын түлөө КПСС-эй болон Совет гүрэн түрын ябуулжа байгаа тэмсэл тухай, совет хүнүүдэй политическэ һэримжые дээшэлүүлхэ тухай һонирхолтой мэдээсэлнүүд семинарта хабаадагшадта дурадхагдаа.

«Арадай ажахын нэгэдэмэл комплекс хадаа СССР-эй арадуудай ажабайдалай материальна үндэһэ һуури мүн» гэһэн лекци экономическа эрдэмэй кандидат **Б-М. Б. Балданов** уншаба.

Мүнөөдэр семинар үргэлжэлхэ. Лекторнүүд эрдэмтэдтэй, уран зохёолшодтой, журналистнуудтай уулзаха. Совет-американ экономическа харилсаанууд тухай лекци СССР-эй Наукануудай Академиин США-гай болон Канадын институдай таһагые даагша **М. И. Захмаров**, СССР-эй уласхоорондын байдал тухай лекци **В. С. Свиридов** (Москва) уншахаар хараалагдана.

[ГЭ]Р БҮЛӨӨРӨӨ ШАЛГАРНА

[...]иин «Забайкаллес» нэгэдэ[лэй] [...]анай леспромхозой модо [бэлэдхэгшэд]ын экипажнууд ажалай үн[дэр] [дүнгүүд]ые түйлана. Иимэ бригадын [...]һээ жэлдэ олошорно.

[...] Турта ВЛКСМ-эй областной [...] комиссиин гэшүүн юм. [...] Митрофанович эсэгэтээ [...]бриин хүндэлэлэй ажалай [вахтада] [...]саад, үйлэдбэриин даабарие [...] дүүргэнэ. Ажалдаа эрхим [...] харуулһанайнгаа түлөө [...] Турта «Табан жэлэй залуу гвардеец» гэһэн ВЛКСМ-эй ЦК-гай тэмдэгээр һаяхан шагнагдаһан байна.

Гэр бүлөөрөө хүдэлхэдөө, жолоошод саг соогоо, һайн шанартайгаар заһабарилга хэжэ, бэе бэедээ туһа хүргэлсэнэ, түлишэ-тоһодолгын зүйлнүүдые багаар гаргашална. Тиимэһээ аха дүүнэр Александр, Сергей Вильмовүүд, Константин, Анатолий Булатовууд, Иван, Валерий Поповууд, Александр болон Виктор Кормизинууд модо зөөхэ даабаряа һара бүри 120—150 процент бэелүүлжэ шадана.

Н. ОРЛОВ.

[...]РБЭ [...]ГАТАН [...]ОХОНЬ

[...] совхозой Ан[...] [...]иин фермын түрүү [...] коммунист Л. В. [...] Н. Элоян, В. И. [...] Л. Сафьянникова, Л. П. Сороковикова болон бусад ажал хэрэгээрээ нютаг нугадаа. хододоо суурхажа ябадаг нүхэд юм.

Иимээр ажаллаһандаа түс фермын малшад байгша ондо район дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ, һара бүриин дүнгөөр КПСС-эй райкомой, райгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэнэ, мүнгэн шан абана. Энэ коллективэй түйлаһан амжалтада республикын суута һаалишан Людмила Викторовна Корнаковагай оруулһан хубита ехэ. Тэрэ һүүлэй хэдэн жэлэй туршада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 4000 килограмм һү һаажа, толгой бүриһөөнь тугал абажа түлжүүлнэ.

Энэшье жэлэй эхинһээ хойшо нүхэр Корнакова социалис мүрысөөндэ түрүүлнэ. Үнгэрһэн һарын дүнгөөр малшан эхэнэр үнеэн бүриһөө 286 килограмм һү һаажа, районойнгоо Хүндэлэлэй самбарта нэрээ бэшүүлээ.

Тэрэ мүнөө 22 үнеэ һаадаг юм. Иигэжэ Людмила Викторовна жэлэй эхинһээ хойшо бүхыдөө 522 центнер һү абаад байна. Мүн лэ түрүү һаалишан энэ жэлэй дүнгөөр дүрбэн мянгатанай «хилые» дабаха хүсэлэнтэй.

П. ХАЛТАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Прибайкалиин район.

ШАГНАЛ

Худалдаа наймаанай талаар габьяатай байһанайнгаа түлөө Прибайкалиин райпогой правлениин түрүүлэгшэ Нелли Фёдоровна **Вязинская**, Кабанскын райпогой 4-дэхи магазиниие даагша Анна Васильевна **Горбова**, Зэдын райпотребсоюзай Доодо-Торинии совхозрабкоопой магазиниие даагша Любовь Батуевна **Добчинова**, Сэлэнгын райпотребсоюзай Сэлэн-Дүүмын совхозрабкоопой правлениин түрүүлэгшэ Екатерина Андриановна **Мацнева**, Загарайн райпогой правлениин түрүүлэгшэ Анна Дмитриевна **Молчанова**, Захааминай райпогой жолоошон Владимир Бадмажапович **Шоепов** гэгшэд **Буряадай АССР-эй худалдаа наймаанай габьяата хүдэлмэрилэгшэ** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

• • •

Худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоолой хүгжэлтэдэ түйлаһан амжалтануудайнь түлөө, эд хэрэглэгшэдэй Буряадай холбооной байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойтой дашарамдуулан Яруунын райпотребсоюзай Инсэнгын совхозрабкоопой магазинай наймаалагша Надежда Иннокентьевна **Гительман**, Тарбагатайн райпогой хилээмэнэй комбинадай хүдэлмэришэн Мария Григорьевна **Ефимова**, Түнхэнэй райпотребсоюзай Жэмһэгэй совхозрабкоопой магазиниие даагша Галина Дымбрановна **Ошорова**, Советскэ райпогой правлениин түрүүлэгшын орлогшо Тамара Фёдоровна **Стрипунина**, Загарайн райпогой оптово баазын складые даагша Любовь Борисовна **Хаданова**, Бэшүүрэй райпотребсоюзай Заганай совхозрабкоопой 6-дахи магазинай наймаашан Цыбжидма Санжиевна **Ширипова** гэгшэдые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

• • •

Республикын партийна, совет болон ажахын органуудта гүрэнэй статистикын органуудта удаан саг соо һайнаар ажаллаһанайнь түлөө, түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Статистическэ управлениин тоолон-тодорхойлолгын таһагай начальник Николай Андреевич **Пелиховые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

КПСС-эй XXVI СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

ҮРГЭН ХЭРЭГЛЭЛЭЙ ЭД БАРАА ҮЙЛЭДБЭРИЛГЭДЭ—ОНСО АНХАРАЛ

АРВАН НЭГЭДЭХИ табан жэлэй туршада совет хүнүүдэй һуудал байдалые саашадань улам һайжаруулха гол шухала зорилго КПСС-эй XXVI съезд хэрээлһэн байна. Энэ зорилгые шиидхэхэ талаар арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ, шанарыень һайжаруулга, олон янзын болголго тон шухала удха шанартай үйлэ болоно. Ихэнхи эд бараан «Б» бүлэгэй предприятинууд, түбхын түрүүнэ хүнгэн, эдеэ хоолой, мүн промышленностиин бусад һалбаринууд гаргадаг юм. Гэхэ зуура үүнһээ һүүлэй жэлнүүдтэ «А» бүлэгэй гэхэ гү, али хүнды промышленностиин һалбаринуудай предприятинууд соёлой, ажаһуудалай ажахын хэрэглэлэй эд бараа гаргалгада хабаадалсадаг болонхой.

КПСС-эй Центральна Комитет, Совет правительство арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгэдэ тусхай анхарал хандуулдаг гээшэ. Тэрэниие үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ, олон янзын болгохо, шанарынь улам һайжаруулха талаар һүүлэй үедэ хэдэ хэдэн шухала тогтоолнууд абтаһан байна.

Арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэл социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ эдэбхи ехэтэй. Үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргалһан оронной түрүү предприятинуудай үүсхэлые КПСС-эй ЦК һая һайшааһан байна. Ушар тиимэһээ хүдэлмэришэд, бригада болон цехүүдэй дунда эрхим шанартай эд бараа гаргахын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, тэрэнэй предприятинуудай партийна организацинууд эмхидхэлэй, политическэ даамгай хүдэлмэри ябуулха уялгатай болоно. Тиихэтээ хамта фабрикынгаа, заводойнгоо нэрэ хүндын түлөө тон ехэ харюусалгатай байхаар гү, мэдэрэлтэйгээр хүдэлмэришэд бүхэниие хүмүүжүүлхэ зэргэтэй.

КПСС-эй обком, республикын Министрнүүдэй Совет улад зондо хэрэгтэй эд бараа үйлэдбэрилгые энэ табан жэлэй туршада дээшэлүүлхэ хэмжээнүүдые тодорхойлһон, дүүргэлтын хойноһо шанга хиналта тогтооһон байна. Промышленна бүхы үйлэдбэриин хэмжээнэй 39 процентыень арадай хэрэглэлэй эд бараа гаргалга эзэлнэ. Республикын промышленность жэлэй туршада 656 миллионһоо дээшэ түхэригэй иимэ эд бараа үйлэдбэрилдэг юм. Һүүлэй 12 жэлэй хугасаада соёлой, ажаһуудалай, ажахын хэрэглэлэй эд бараа гаргалга 2,3 дахин ехэ болоо бшуу. Улаан-Үдын гадар трикотаж хубсаһанай фабрика ашаглалгада тушаагдаа. Тэрэ гүйсэд хүсэндөө ороод байхадаа, жэл соо 8,6 миллион иимэ хубсаһа гаргаха байна бшуу. Суудхэ соо 45 тонно хилээмэ, элдэб бүүлхэ бариха хүсэтэй хилээмэнэй завод Тусунтаевада бариганхай. Тиихэдэ «Бурятферммаш», «Бурятавторемонт» нэгэдэлнүүдтэ, хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводто, мүн бусад хэдэн предприятинуудта соёлой, ажаһуудалай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгын цехүүд ашаглалгада ороо. Республикын нютагай болон эдеэ хоолой промышленностиин олон предприятинууд шэнэдхэгдэн заһабарилагдаа. Тобшолон тэмдэглэхэдэ, союзна республиканска, болон нютагай мэдэлэй промышленна 100 гаран предприятинууд соёлой, ажаһуудалай болон ажахын хэрэглэлэй эд бараа бүтээнэ гээшэ. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй үнгэрһэн үедэ арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгэ республика доторнай хоёр дахин шахуу, тиихэдэ соёлой, ажаһуудалай, ажахын хэрэгсэлнүүд—1,5 дахин ехэ болоһон байна. Энэ хугасаада 150 шэнэ зүйлнүүд үйлэдбэрилэгдэдэг болоо.

Улаан-Үдын нарин сэмбын, Буряадай мебелиин ба модо болбосоруулгын комбинадуудай, бэлэгэй болон уран һайханай хэрэгсэлнүүдэй заводой, Улаан-Үдын хилээмэнэй комбинадай, Баргажанай райпищекомбинадай, загаһанай промышленностиин предприятинуудэй, авиационно, прибор бүтээлгын, локомотив-вагон заһабарилгын, судна бүтээлгын заводуудай коллективүүд арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгэдэ хубитаяа ехээр оруулдаг юм. Тэдэнэр социалис мүрысөөндэ нэгэтэ бэшэ илан гараа. Эдэ предприятинуудай партийна организацинууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд энэ табан жэлдэ хараалагдаһан даабаринаа дүүргэлтын ябасые сагые үргэлжэ хинажа байдаг бшуу.

Энэ жэлэй юһэ һарын туршада 16 мянган дүрбэлжэн метр ноохон бүд, 111 мянган дотор трикотаж хубсаһан, 5 мянган хос валенкэ, 284 тонно загаһан, 2550 тонно гурил, 205 тонно макаронной зүйлнүүд, 385 мянган түхэригэй соёлой, ажаһуудалай, ажахын хэрэглэлэй эд бараан, мүн бусад продукци түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилэгдээ.

Гэхэ зуура предприяти бүхэн арадай хэрэглэлэй эд бараа гаргаха түсэбтэ даабаряа эдли тэгшээр дүүргэжэ шаданагүй. Энэ талаар тэмдэглэхэ шухала. Тиигэжэ хүн зондо шухала хэрэгтэй зарим зүйлнүүд магазинда тасардаг. Улаан-Үдын гадар трикотаж хубсаһанай фабрикын коллектив муугаар хүдэлнэ. Юһэ һарын туршада 4,2 миллион түхэригэй продукци түсэбһөө багаар гаргаа. Энэнь миллионһоо үлүү хубсаһан болоно. Фабрика хүндэ байдалда. Шэнэ коллектив байгуулха гээшэ гайтай хэрэг. Байһан гэрнүүдэй, ухибуудай эмхинүүдэй зургаанһаа хомор болоһон, кадрнуудые һургаха һуралсал тусхай газар үгы дээрэһээ хүдэлмэришэдөөр дутаадаг.

Жэлэй эхинһээ хойшо республикын хүн зон 55 мянган түхэригэй оёгдоһон хубсаһа, 67 тонно сыр, 17 мянган декалитр унданай уһа, миллионһоо (условно) үлүү баанха үрэ жэмэсэй-овощой консервэ дутуу абаһан байна. Юһэ һарын дүнгөөр Нютагай промышленностиин министерствын Ойморой мебельчэ фабрикын, Эдеэ хоолой промышленностиин министерствын, Загарайн, Баргажан-Адагай хилээмэнэй комбинадуудай, Улаан-Үдын, Хяагтын, Захааминай пивын заводуудай коллективүүд гээгдэлдэ ороһон байна. Эдэ министерствэнүүдэй коллегинүүд тус предприятинуудай байдалые шэнжэлжэ үзэхэ, зохихо хэмжээ абаха уялгатай.

Промышленна зарим предприятинууд соёлой, ажаһуудалай болон ажахын хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ даабаряа дүүргэжэ шаданагүй. «Электромашина», хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдэй, кинемеханическа заводуудай, «Бурятавторемонт» нэгэдэлэй, МВД-эйн мэдэлэй предприятинуудай коллективүүд жэлэй эхинһээ тогтоогдоһон даабариия дүүргэнэгүй. Имагтал эдэ предприятинууд энэ жэлэй үнгэрһэн үедэ 450 мянган түхэригэй ажаһуудалай хэрэглэлэй эд бараа дутуу гаргаһан байна. Республикын Нютагай промышленностиин министерствын Кировай нэрэмжэтэ завод шаажан гүйлгэһэн 19 мянган кастрюль, 18 мянган таз, 9 мянган бидон дутуу үйлэдбэрилбэ.

Нёдондо КПСС-эй обкомой бюро ба республикын Министрнүүдэй Совет «Республика дотороо соёлой, ажаһуудалай болон ажахын эд бараа үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ талаар нэмэлтэ хэмжээнүүд тухай» тогтоол абаа һэн. Иимэ эд бараа гаргадаг болохыень промышленна 35 предприяти нэмэжэ оруулһан байна. Тэдэнэр урдань энэ хэрэгтэ хабаадалсадаггүй бэлэй. Табан жэлэй дүүрэтэр үшөө 5 миллион түхэригэй продукци нэмэжэ гаргахаар хараалагдаба. Ороной Европын районуудһаа мүнөө ехээр асарагдадаг үргэн хэрэглэлэй эд бараанай орондо нютагай түүхэй эдлэлээр (модоор, түмэрөөр гэхэшэлэн) хэһэн гэрэй хэрэгсэлэй зүйлнүүдые гаргалга хадаа республикын промышленна предприятинуудай шиидхэхэ гол шухала зорилго болоно. Тимлюйн цементын ба асбоцементнэ хэрэгсэлнүүдэй заводуудай, Гэлунта нуурай леспромхозой, Ой модоной ажахын министерствын, Түлишын промышленностиин министерствын зарим предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд тогтоол болон даабари бэелүүлхэ хэрэгтэ харюусалгатайгаар, ёһотойгоор хандаһан байна.

Гэхэтэй хамта олон хүтэлбэрилэгшэд түсэбтэ даабарие дүүргэхэ хэрэгтэ, сэхэнь хэлэхэдэ, тон харюусалгагүйгөөр хандана. «Забайкалец» нэгэдэлэй зарим леспромхозуудай, Сэлэнгын туршалгын-тусхай заводой, Сэлэнгын ЦКК-гай, Хэжэнгын кэрамзидай заводой, Зэдын ... ероуправлениин хүтэлбэрилэгшэдэй гэмээр мүнөө болотороо эдеэнэй зүйлнүүдые хэршэхэ хабтагай, талха хэбтэхэлдэг модо, шорой совок, поэшэхнүй шэрэм хэрэгсэлнүүд, амһартада хэрэглэхэ избёоскэ болон бусад хэрэгсэлнүүдые гаргадаггүй байдаг.

1983 оной даабариин дүүргэлтын хэр ябажа байһан тухай эдэ предприятинуудай директорнууд партиин обкомдо уригдаһан, тоосоһон байна. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинууд тогтоогдоһон даабарине заатагүй дүүргэхын түлөө бүхы хэмжээнүүдые абаха уялгатай.

Үйлэдбэрилэгдэһэн эд бараанай шанар хадаа тон шухала хэрэг мүн. Бүхы гаргагдаһан эд бараанай миил 1,2 процентнь Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэйгээр бүтээгдэнэ. Оёгдоһон хубсаһанай, трикотаж зүйлнүүдэй 10 шахуу процентнь шанарай эрилтэдэ хүрэхэ бэшэ байгаа гэжэ шалгалта элирхэйлээ. Тиигэжэ худалдаа наймаанай баазануудта, складууд соо, магазинда хэбтэнэ. Нёдондо БМДК-гай Сэлэнгын модоной баазын, МВД-гэй предприятинуудай гаргаһан зарим мебель госторгинспекцеэр гологдоһон бэлэй. Загарайн, Гусиноозерскын, Баргажанай-Адагай хилээмэнэй заводуудай бариһан ехэ хилээмэн, пивэ, унданай уһан, Улаан-Үдын кондитерскэ фабрикын гаргаһан кондитерскэ зүйлнүүдэй 9 процентнь голуулагдаа һэн. Энэмнай технологическа журам баримталаагүйн, кадрнуудай мэргэжэл муутай, хиналтын һула байһанай хойшолон болоно гэжэ тэмдэглэмээр.

Арадта хэрэгтэй эд бараа үйлэдбэрилгын байдал, саашанхи хүгжэлтын асуудалнууд ажахын, партийна болон совет органуудай үдэр бүриин анхарал доро байха ёһотой. Манай республикын үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Советэй тогтоолой ёһоор манай эндэ арбан хоёрдохи табан жэлэй туршада республикын болон Сибириин трикотажна фабрикануудай хэрэглэмжые ээрэһэн утаһаар хангамаар хүсэтэй камвольно цех, сүүдхэ соо 65 тонно хилээмэ бариха кондитерскэ цехтэй хилээмэнэй завод Улаан-Үдэдэ, Гусиноозерскдо хилээмэнэй ба һүнэй заводууд, Северобайкальскда һүнэй завод, Улаан-Үдэдэ жэл соо 500 мянган паар гутал гаргаха хүсэтэй валенкын фабрика баригдахаар, эдеэ хоолой ба нютагай промышленностиин хэдэ хэдэн предприятинууд шэнэдхэгдэн заһабарилагдахаар хараалагдана.

КПСС-эй обкомой бюрогой ба республикын Министрнүүдэй Советэй даалгабаряар республикын Госплан арбан хоёрдохи табан жэлэй туршада арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ талаар комплексно программа зохёожо эхилбэ. Ажахын, партийна, совет органуудай зорилго хадаа энэ программые КПСС-эй XXVI съездын, тэрээнһээ хойшо болоһон КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй эрилтэдэ харюусамаар программа зохёохые оролдохо уялгатай.

С. БУЛДАЕВ,
КПСС-эй обкомой хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин таһагые даагша.

КОММУНИСТ ТУХАЙ хөөрөөн

НАЙДАМТАЙ ХҮН

ХҮХЭ САГААН хушуутай гээхэ гү, али алаг туунуушу үнгэтэй ходоодо сэбэрэр аршагданхай, шабар шабхагүй, хуушарһан гэжэ ойлгохоорошье һаа, элэгэр «ГАЗ-53» түхэлэй ашаанай машинын Далайгаада жэлэй дүрбэн сагта эртэ үглөөгүүршье, үдэшэлэн оройхоно болоһон хойношье нютагай хүнүүдэй хажуугаар ларалтайхаар үнгэржэ гарахада, һаһаал зоной тэрээн тухай иимэ хөөрэлдөө дууламаар юм.

— Ильягай хүбүүн Василиин машина нэгэ зогсохо, һаатахые огто мэдэдэггүй гээшэ ха. Ээнииньшье олишье эртээ, машинаншье алаг туунуушу жүжэтэй, одоол таарһан хоёр...

— Юрэдөө, зүб хэлээш даа. Энэ Василий гээшэнь бэеэр туранхай, хоршоорошье һаа, тогтохо торохые мэдээргүй, ажалша, уханһар хүн, — гээд һанагшаб.

Үнэхөөрөөшье, нютагай зоной В. И. Асеев тухай иимэ хэлэдэгынь буруу бэшэ байха.

Василий арбадахи класс дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр сэрэгэй уялгата албанда ябажа ерэһэн юм. Удаань олон табые бодожо байнгүйгөөр хүдэлхэ гэжэ шиидээд, жолоошоной мэргэжэл шэлээгшэ һэн. Тиигээд лэ курса дүүргэһэнһээ хойшо түрэл нютагтаа ходо ажаллажа байнхай.

Найман жэлэй урда тээ ашаанай хүсэтэй, шэрхи машинын ерэхэдэ, тэрээндэ һууха дуратайшуул бии һааб даа. Зүгөөр ажахын хүтэлбэриин тэрэниие найдахаяа байһан хүнэй юрэ ажабайдалай байдалаар арсахада, түрэл нютагтаа үлөөд, хүдэлхэеэ байһан залуу хүбүүндэ машина даалгагдаа һэн. Тиихэдэ совхозойхидой эгээн зүб шиидхэбэри абаһыень удаадахи жэлнүүд элирхэйлэн гэршэлээ бшуу.

В. Асеевэй, залуу жолоошоной шэнэ «ГАЗ-53»-да һууһан ушар талааншье, аха нүхэдэй найдалшье байгаа гээд онсолоё. Ажабайдалдаа эзэн ёһоор, харюусалгатайгаар хандадаг хүбүүн машинада ябажа эхилһэн үдэрһөө хойшо этигэл, найдабари буруу бэшэ байба гээд харуулжа эхилээ бэлэй.

Василий Ильичэй машинань мүнөө урданайхидаал адли найдамтай, холын замда айлангүй ошоод ерэмээр зандаа. Машинань бараг һайн гүйдэлөө алдаагүй байһаар. Жолоошониньшье аха нүхэдэйнгөө найдалые баталан, ажахынгаа урдаа хараха хүдэлмэришэдэй нэгэн болоо. Үнгэрһэн жэлнүүдэй туршада тэрэ һүниндөөшье холын рейснүүдтэ ябаа, үргэһэ нойроошье хүсөөнгүй хүдэлхэ сагууд али олон дайралдаа ааб даа. Жолоошоной ажал өөрын онсо талатай ха юм.

Нүхэр Асеевэй хамтын, ниитын хэрэгэй түлөө үнэн зүрхэнһөө оролдодог байһаниинь, нютагайнгаа хүн зондо хүндэтэй болоһониинь тодорон гараа. Тиимэһээл тэрэ байгша ондо КПСС-эй гэшүүндэ абтаа юм.

«Сибирь» совхоздо 1983 оной таряа хуряалга хэхэ комплексно нэгэ отряд байгуулагдаа һэн. Тэрэнэй бүридэлдэ механизаторнуудай, жолоошодой орсһониинь элитэ. Түрүү хүдэлмэришэн Василий Ильич мүн лэ хуряалгада ходо хабаадалсадаг. Коммунист Асеев байгша ондо таряашадай дунда эмхидхэгдэһэн партийна бүлэгэй хүдэлмэриие хүтэлбэрилэгшөөр томилогдоһон байна. Тиигэжэ ажал хэрэгтээ угаа харюусалгатайгаар, одоной юумэнэй түлөө оролдосотойгоор хандадаг байһаараа эрилтэтэй, нүлөөтэй үгөөрөө хамтын ажалда горитой хубитаяа оруулна бшуу. Жэшээлхэдэ, ажахын жолоошод мүнөө орооһо таряа тушаан абадаг Харланай пунктла шэнэ жэлэй ургаса ходо зөөнэ. Тиимэһээ гол харгынь хажуу тээ оршоһон Охин-Булагай совхоз хэн нэгэнэйнгээ хубиингаа хэрэгээр ошохоёо һанаа һаань, болиниш, бултанаймнай нигээд өөһэдынгөө дураар ябабал, юун болохоб гэжэ тэрэ сэхэ руунь хэлэдэг.

— Хүн һэшхэлээрээ болохо ёһотой гээд Василий Ильич бододог, хэлэдэгшье юм,— гэжэ ажахын партийна бюрогой секретарь Б. Ш. Улзытуев хөөрэһэн байна.

Үнэхөөрөөшье, нүхэр Асеев хамтын хэрэгэй түлөө зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлгэн ябадаг хүн юм. Жэшээлхэдэ, түрүү жолоошоной тэрэнэй нүхэр — сельскэ Советэй депутат Ольга Викторовнагай үүсхэлээр, мүн өөһэдынь эдэбхитэй хабаадалгатайгаар Далайгаадын Залуушуулай үйлсэдэ ажаһуугшадай газаагуур уһанай сорго татагдаһан гэээшэ...

ЕРЭХЭ ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБӨӨР

Сэлэнгын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Буһагай һү һаалиин фермын коллектив һү һааха жэлэйнгээ түсэбые абан сентябриин 20-доор дүүргэһэн байна. Тэдэнэр байгша оной эхиндэ үнеэн бүриһөө дундаа зэргээр 2200 килограмм һү абаха түсэбтэй һаа, октябриин 1-нэй байдалаар 2344 килограммда хүргэжэ шадаа. Иигэжэ эндэхи һаалишад жэлэй дүүрэтэр фермээрээ «гурбан мянгатанай» хилэ дабахаар хараална.

Мүнөө тус коллективэй түрүү һаалишад, республикын габьяата малшан Дари Доржиевна Очирова үнеэн бүриһөө 3050 килограмм, Ажалай Алдар Солын гурбадахи шатын орденто Анна Ешидоржиевна Бадмацыренова 3 мянган килограмм һү һаагаад байна. Жэлэй дүүрэтэр үшөө хэдэн һаалишад гурбан мянгатанай зэргэдэ гараха юм. Эдэнэр хэд бэ гэхэдэ, ажахын дүршэлтэй малшад коммунист Сергей Цыренжапович Мункуев, комсомолой гэшүүн Александр Пурбуев болон бусад.

Фермэ дээрэ бүхыдөө 80 хүн хүдэлдэг юм. Тэдэнэй дунда 5 коммунист, 10 комсомолшууд бии.

Эдэнэртэ энэ амжалта миин хүрэжэ ерээгүй. Коллективэй гэшүүн бүхэн жэлэй эхинһээ хойшо эршэтэйгээр ажаллаа. Жэшээ болгон хэлэхэдэ, тэдэнэр һү һааха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые 200 процент бэелүүлээ һэн. Эндэ тэжээл бүйлүүлдэг цех түхэреэн жэлэй туршада хүдэлгэгдэнэ. Тэрэниие комсомолой гэшүүн Баир Мункуев, Рафаил Баянов гэгшэд эрхилдэг.

Булагай һаалишад үнгэрһэн гурбан кварталда гурэндэ 83 процент һү нэгэдэхи сортоор тушааһан байна. Бэшэниинь хоёрдохи шанарайхяар абтаа. Һүнэйнь тоһолиг мүн лэ дээшээ байба.

Октябрь һарын эхинһээ хойшо һаалишадай, үхэршэдэй дунда зооветеринарна һуралсал эхилэнхэй. Тэрэниие колхозой мэргэжэлтэд, мүн фермые даагша өөрөө үнгэргэдэг юм. Тус коллективые залуу коммунист Татьяна Дамбаевна Дашинимаева хүтэлбэрилнэ. Тэрэ 1973 ондо нютагайнгаа дунда һургуули дүүргэһээр энэл фермэдэ һаалишанаар хүдэлнэ. 1977 ондо ажахын хүтэлбэрилэгшэд залуу басагые Улаан-Үдын хүдөө ажахын кадрнуудые бэлдэхэ техникумдэ һурахыень эльгээгээ һэн. Татьяна тэрэнээ амжалтатай дүүргэжэ ерээд, мүнөө түрэл коллективтээ ажаллажа байна.

Энэ түрүү коллективэй хараалһан зорилгодоо заатагүй хүрэхэ, һарбайһанаа абаха байһандань батаар найдамаар.

О. БАЛДАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ХҮДӨӨ АЖАХЫДА—ХАМТЫН ПОДРЯД

«АМТЫЕНЬ» ТАНЯАД БАЙХАДА

ХАБТАГАЙ тэгшэ ТАМЧЫН сагаан талые хүндэлэн гараад, удааншье ябаагүй байхада, Зэдэ-Борьёогой зэрэлгээтэ баян дэлгэр газар нютагууд эхилдэг. Эндэхи замдаа хоёр-гурбан багахан гүбээнүүдые дабажархихада, дам саашаа одоошье даа, хөөрүү хүнэй хэлэдэгтэл, үйдэгэ мухарюулхаар үргэн ууҗам элюур шэнги тала шарлан нэмжын харагдаха. Мүнөө эндэ аалин намдуун... Хүсэтэ трактор, машинануудай хүнхинөөншье дуулданагүй. Ямар нэгэн асари ехэ тулалдаанай һүүлээр амгалан тайбан байдалай хүрэжэ ерэдэгтэл хон-жэн. Гансал һүрэг хонидой тарялангай соохсроор хаа-яахан хушууран бэлшэжэ ябахань нюдэнэй үзүүртэ торолдоно. Тиигэбэшье иимэ номгон байдалда эрьешэһэнээ үдэншьегүй мэдэрхээр даа...

...Борьёогой үргэн талын тэг дунда Белоозерск тосхон оршодог. Энэмнай Ленинэй орденто Борьёогой совхозой түб һуурин гээшэ. Одоол эндэһээ зүүлжээ долоо-найман модоной зам гаталаад ябахада, хаб хара асфальтаар хушагдаһан харгын хоёр захаар мүн лэ Зэдын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой үрэжэлтэ һайхан таряалангай полинууд захалдаг. Тэрэнэй наада таладань, харгыһаа хоёр модоной зайда, Хоолой гэдэг нэлэнхы үргэн тарялан үргэлжэдөө сайбалзан хабтайна. Одоол үлэ багаар эндэхи механизаторнуудай байрада хүрэжэ ерэхэдэмнай, шаргал улаан наран шангаар шаража эхилээд байба. Огторгойдо малгайншье шэнээн үүлэн үгы, һэб гэхэ һэбшээшьегүй. Һарын хахадаар иишэмнай ехэтэ хүйтэрһэн аад, харин энэ үдэр алтан намарай наран һүүлшынгээ элшые суглуулһандал, тула гэрэлээ улам хүрсаар сасан, өөрынгөө онсо шэнжэ оруулжа байһаар үзэгдөө бэлэй. Зүгөөр, энэмнайшье гүйсэд мэдэрэгдээгүй ушар байжа магад. Юуб гэхэдэ, намарай огторгойн абари зан эрид хубилжа. халтад лэ гэхэдээ харалган хүйтөөр һалхилаад, абаахай саһа эмхи гуримгүйгөөр хүймажа ородог шуу. Тиимэл хадань, энээн тушаа, мүн бүхы ажал хэрэгүүд тухайгаа ехэ хөөрэлдөөнэй боложо байһаниие тэрэ дороо ойлгобобди.

...Тоб гэмэ табхархан гэр соо хэдэн хүн сугларанхай, ехэл сүлөөгүй хэбэртэй байба. Үргэн ута столой тэг дунда һууһан, саб сагаан толгойтой нэгэ үбгэжөөл урдаа томо гэгшын данса саарһа дэлгээнхэй, ехэ сүлөөгүй шоото татана. Хүн бүхэнэй шарай эсэнги тэмдэгтэйшье һаа, бултадаа омог баяртайнууд шэнгеэр харагдаа бэлэй.

— Хуряалгаяашье дүүргэһээр хэдэн хонобобди. Даб дээрэ тосложо үзэхэдэ, гэмгүйл хүдэлһэн болонобди,— гээд тоо бүридхэгшэ нүхэр Третьяков даамайгаар хөөрөөгөө эхилнэ. — Манай бригада яһала ехэ таряа суглуулаа даа. Тоолохо юумэн биил ха. Михаилнай 7 мянга гаран центнер таряа сохижо хамагһаа түрүүлбэ хаш. Район соогоо ямар байха юм, даб дээрээ мэдэгдэнэгүй. Мүнөө һолоомоёо суглуулжа эхилбэбди гэхэ зуураа, нэгэ бага бодолгото болоодхибо. Тиигээд, Михаил Варламович хажуудаа байһан, набтаршагхан аад, шамбай сула бэетэй, нара һалхинда хүрилшэһэн шарайтай хүниие заажа танилсуулба. Энэмнай тус колхозой тракторно-тэряан ажалай нэгэдэхи бригадын бригадир нүхэр Григорьев бэеэрээ байшоо. Урда үдэрынь, партиин райкомдо тэрээн тухай магтаалай үгэнүүдые яһала дуулаһан халаа, саг дары бэеэ ойлголсобо хэбэртэйбди. Иван Георгиевич налгай дарүү абари зантай, угаа дулаан харасатай хүн гэжэ абаһаар лэ тухайлагдаа. Тиигэбэшье бэеэ баряад гараа һарбайбаб. Солото бригадирай хүдэр улаан альган соомнии гар гулган шунгажа, түмэр абаргада хабшагдаһан мэтэ болобо. Шэг шарайгаарнь бараглахада, сэдьхэлээ ханангы хэбэртэй.

— Һониншье гэжэ юун байхаб даа. Түрүүшынгээ дүн гаргажа һуунабди,— гээд, тэндэ хэбтэһэн үнөөхил данса ирахадажа, үгэ залгана.

— Мүнөө жэл түрүүшынхеэ шэнэ гуримаар хүдэлжэ байнабди. Сэгнээд үзэхэдэ, яһалахан урагшатай хэрэг ха. Урдань гансал өөһэд өөһэдынгөө ажал хараад ябаһан һаа, мүнөө бултанайнгаа түлөө оролдодог болонхойбди. Бригадын гэшүүн бүхэн бүхы юумэндээ гамтайгаар хандана, зүбөөр, ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхые оролдоно...

Нээрээшье, энэ бригадын даб дээрэхи үрэ дүнгүүд хамтын подрядай гуримаар хүдэлжэ, түрүүшынхеэ баян ургаса хуряажа байһаниие эли тодоор гэршэлэн харуулна. Юуб гэхэдэ, нүхэр Григорьевой хүтэлбэрилжэ ябаһан бригада, юрэдөөл, байгша оной май һарада 15 хүнһөө эмхидхэгдэһэн юм. Тэдэнэртэ 1837 гектар таряалангай газар, 7 трактор, 10 комбайн болон бусад оньһон техникэ үгтэһэн байгаа.

— Урдандаа мантай сугтаал хүдэлжэ байһан лэ мэргэжэлтэд бригадымнай бүридэлдэ ороо юм,— гэжэ тоо бүридхэгшэ хажууһаа тайлбарилна. — Харин хүн бүхэн һайн дураараа ерээ. Энэ үе соо нэгэ хүн гаража ошоо, хамтын эрилтые тэсээгүй. Мүнөө эбтэй эетэй коллектив байгуулагдаба, сухариха хүн олдохогүй байха... Бишье өөрөө эдэнэй дунда ябалсахал һанаатайб...

Нигэжэ үнинэй таряашан үбгэжөөлэй үгэ шагнажа байхада, нарин нягта, өөрынгөө урдахи харюусалгые һайн мэдэхэ мэргэжэлтэ гэжэ багсаагдаба. Энээниие мнай таһан мэтэ, бригадир саашань хөөрэхэдөө, тоо бүридхэгшын ямар ехэ үүргэтэй байһаниие тэмдэглээд абана.

— Түбхын түрүүн таарүу һайн, толо һонор түсэб табиха, тэрэнэй тоо, баримта бүхэнниие зүб үндэһэн дээрэ зохёохо хэрэгтэй байгаа,— гэжэ тэрэ тэмдэглэнэ. — Гартаа карандаш, ручка, барижа, хажуудаа шоото табяад, тооложо байгаад заримашуулда ойлгуулха, нүгөөдүүлдэнь үгөөрөө тайлбарилжа үгэхэ, иимэ бригадада хүдэлхэдэ юугээрээ һайн байхаб, ямар аша үрэтэйб гэжэ ойлгуулха ушартай бологдоо һэн. Элэ бүхы асуудалнуудаар тоо бүридхэгшэмнай ехэ хүдэлмэри ябуулдаг. Би өөрөөшье тэрээнһээ ходол юумэ асуужа, тоолуулжал байдагби. Тэрэ үдэшэ бүри үдэр соо хэгдэһэн ажалай дүн гаргадаг. Тэрээгээрнь бригадын гэшүүн бүхэнэй хамтын ажалда оруулһан хубита тодорхойлогдоно. Иигэжэ ходо шалгажа, хинажа байхада юумэн бүхэмнай урагшатай бүтэнэ, хүн бүхэн урматай хүдэлнэ...

Зүб лэ даа, шэнээр эмхидхэгдэһэн ажал өөрынгөө ашые харуулжа эхилбэ бшуу. Үнэхөөрөө, имагтал шэнэ гуримаар хүдэлһэнэй түрүүшын дүнгүүд тобойсо гаража ерэбэ. Колхозой правленитэй баталһан хэлсээнэй ёһоор тус бригадынхид гектар бүриһөө 13,6 центнерһээ бага бэшэ ургаса абаха ёһотой байгаа. Мүнөө таряа хуряалгын дүнгүүд даалгагдажа үгтэһэн таряалангай согсологдоод байхада, гектар бүриһөө дундаа зэргээр 15,7 центнер орооһон абтаад байна.

— Энэмнайшье мүнөө сагаар тиимэшье ехэ бэшэ юм бэзэ. Иигээд саашаа, абаһаар ерэхэ нэгэ-хоёр жэлдэ хүдэлөөд байгаа һаа, һураггүй һайн дүнгүүдые туйлаха байхабди,— гээд Иван Георгиевич омогтойгоор мэдүүлнэ.

Солото бригадирай эдэ үгэнүүдтэ сохом этигэмээр байгаа һэн. Тэрэ бүхы юумэн ажалай эмхидхэлһээ, хүн бүхэнэй харюусалга ба... һээ дулдыдана гэжэ... мэдэрээ. Тиигэжэ тэр... шогүй зоригтой ком... һүбэлгэн бэрхэ меха... үсэд нэтэрүү зантай... наа үшөө дахин батал... лаа. Энээндэнь наһ... даа. Юуб гэхэд... хэр Григорьев хамты... рядай аша үрэ ехэ... лю һайн талые... нүхэдтөө мүн лэ хүс... гуулжа шадаа. Имагт... нэй ашаар тус бригад... шэлтэй механиза... энэ намарай таряа... дээрэ аһан шадала... дэлжэ, бага бэшэ... нуудые туйлаһан б... Жэшээлхэдэ, бригад... шүүд, гурбан аха д... байнерүүд Михаил... мир, Сергей Бар... мянганһаа 7 мянга... центнер ороохо сохи... на. Мүн таряа ху... дээрэ дүршэлтэй... нернууд Е. Ф. Ш... тов, А. А. Перелыги... Труднев гэгшэд онсо... гараа. Эдэнэр мүнөө... моёо суглуулжа... лөөгүй ябана.

...Сагай үнгэрһэниие... тошье мэдэгдэбэгүй... дын гэшүүн бүхэн... хуу үгэ андалдажа,... лээ хананги һуунабди... шье даа, 7 мянга га... тнер таряа сохижо,... алдаршаһан Михаил... новтай ярилдаха саг...

— Ямар аргаар ни... таряа сохижо, соло... хаяа байна гээшэб... хандабабди.

— Тиимэ үлүү юум... һэм. Комбайнаа һайн... һаад лэ, алгадгүй... һоонь харууһалаад,... рангүй ажаллахал гэж... дожо ябагшаб. Ман... бүлэ механизатор ... Эсэгэмнай мүн лэ бү... һаараа трактор дээр... лөө. Бидэ гурбан ах... нэр сугтаа ажаллаж... бди, — гээд, олон юу... рэжэ үгэхэгүй хэбэр...

«Олон үгэдэ олзо... дэгтэл, эндэшье ажал... хэ хүнэй абари зан... даба бшуу. Иимэл... бэрхэ хүнүүд, үнэр... лэнэр олошоржо бай... гэжэ ухаан сэдьхэлдэ... һөөр тараа бэлэйбди.

...Хэдэхэн минуты... рөөд байхада, хүсэ... торай хүнхинөөн хэб... үргэн тарялан дээгүү... ряатан зэдэлжэ, хал... дэлмэриин эхилһэн... дуулдаа һэн. Габьяа... хэрэгшье үргэлжэлб... багсаагдаа юм.

Ив. ОЧИР...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ... Григорьевой бригады... шүүд ажалайнгаа һу...

С. БАЛДУЕВАЙ фото...

Совет орон дотор

АРАДАЙ БАРИЛГЫН АРГААР

ОРЕЛ. Новосиль Корсаково хоёрой хоорондо баригдаһан шэнэ дардам харгыгаар хүдөө ажахын ашаа ашаалһан автомашинанууд ябажа эхилээ. Асфальтаар хушагдаһан ажахынууд хоорондын энэ харгы Орловско областиин эгээл холын 30 гаран һууриин тосхон, хэдэн колхоз, совхозуудые холбоо юм. Мүнөө полинууд болон фермэнүүдэй продукци, ажахынуудта хэрэгтэй материалнууд сагай уларилһаа дулдыдангүй түргэнөөр хүргэгдэдэг болобо.

Арадай барилгын аргаар харгы баригдаа юм. Арадай депутадуудай Новосильска районно Советэй үүсхэлээр байгуулагдаһан ажахынууд хоорондын оньһожоруулагдамал отряд хахад миллион кубометр барилгын материал зөөжэ, харгыда адхаһан, бусад хүдэлмэри дүүргэһэн байгаа. Тиин «Орелавтодор» гэжэ нэгэдэлэй мэргэжэлтэд харгые жэгдэлжэ, асфальтаар хушаһан байна. Хүсэ шадалаа хамтадхажа хүдэлһэниинь, түсэбөөр хараалагдаһанһаа хоёр жэлээр урид энэ харгые ашаглаха арга олгоо.

Мүнөө область дотор иимэ аргаар үшөө хэдэн харгы баригдана. Түсэбтэ табан жэлэй эсэс тээшэ областьдо 500 гаран километр харгы баригдахаар, республикын ба союзна харгытай бүхы ажахынуудай гурбанай хоёр хубиие холбохоор хараалагдана.

ГОРОДОЙХИД ХҮДӨӨДЭ ЗӨӨНЭ

ПРЕНАЙ (Литвагай ССР). Пренайска районой «Вишнюнай» колхоздо мэргэжэлтэдэй асуудал сүм шиидхэгдэнхэй. Ажахын хамтын суглаан дээрэ хүдөөдэ хүдэлхые хүсэһэн городойхидой арбан гэр бүлые коллективтээ нэгэн доро абаа юм. Тэдэнэр мастерскойнуудта, полинууд болон фермэнүүд дээрэ хүдэлжэ эхилээ.

Городһоо ерэһэн бүлэнэртэ тааруу зохид гэр байра үгтэһэн байна. Колхозой правлени хубиин ажахытай болоходонь туһална.

— Республикын хото, городуудай олон хүн колхоз, совхозуудта дуратайгаар зөөдэг болонхой,— гэжэ хүдөө ажахын экономикын Литвагай эрдэм шэнжэлэлгын институдай директор Б. Пошкус тэмдэглэбэ.

РОБОДУУД ХҮДЭЛНЭ

Таллинай «Норма» гэжэ нэгэдэлдэ хэбтэ сохилгын участогта рободой комплекснууд хүдэлжэ эхилээ. Республикын нютагай промышленностиин предприятинуудта робототехникэ нэбтэрүүлхэ талаар хүдэлдэг һалбаринууд хоорондын конструкторско-технологическа «Эффект» гэжэ бюрогой мэргэжэлтэдэй туһаламжаар тэдэнэр байгуулагдаһан ба тогтоогдоһон байна. Иимэ комплекс бүхэниие нэгэ оператор хангадаг юм.

Жэлэй эсэс тээшэ тус предприятида рободууд-манипуляторнуудай технологическа линии хүдэлжэ эхилхэ юм. Тэдэнэр гагнаха, хабсаргаха, ба шэрдэхэ хүдэлмэри дүүргэхэ болоно.

(ТАСС).

...эд хэрэглэгшэдэй кооперациин байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо

...ДАН ХҮГЖЭЛТЫН БАТА АЛХАМУУД

...дөө ажахын продукци үйлэдбэрилхэ талаар эд хэрэглэгшэдэй кооперациин олзотой байһыень хаанта засагайхид мэдэхэдээ, тэдээндэ туһаламжа ехээр үзүүлээ һэн. Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин уставууд түргэн болзор соо баталагдан абтаа. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, дайнай эхилһэн түрүүшын жэлнүүдтэ кооперативууд меньшевигүүдэй болон эсэрнүүдэй гарта ороһон байгаа.

«Прибайкалсоюз» нэгэдэлэй худалдаа наймаанай тусхай тагнуулшад болон правлениин гэшүүд ороной элдэб районуудаар, мүн хилын саагуурхи (Хитад, Монгол, Япон) оронуудаар ябажа, эд бараа суглуулдаг һэн.

Энэ хүндэ хүшэр сагта кооперативуудта ажаллажа байһан большевигүүд болон партийна хүдэлмэрилэгшэд кооперациин худалдаа наймаанай ба бэлэдхэлэй хүдэлмэриие арад зондо аша туһатайгаар ябуулжа, тэдэниие дарлан байһан баяд ноёдой урдаһаа тэмсэлдэ бододог һэн. «Прибайкалсоюзай» инструктор, 1903 онһоо партиин гэшүүн, большевик, 1905—1907 онуудта Поволжидо болоһон революцида хабаадалсаһан Г. М. Сентарецкий энэ политическэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадагшадай нэгэн юм.

Агуу ехэ Октябриин социалис революци илан мандажа, 1918 оной түрүүшын хахадта эдеэ хоолой талаар комиссар Г. М. Сентарецкиин хүтэлбэри доро Верхнеудинскын ажалшадай Соведэй болон депутадуудай эдеэ хоолой таһаг Улаан Армиие болон хүн зониие эдеэ хоолоор, эд хэрэгсэлээр хангаха хүдэлмэри ябуулжа эхилээ. Эд хэрэглэгшэдэй кооперации энэ хүдэлмэридэнь үргэнөөр хэрэглэгдээ.

1918 ондо социал-демократууд, большевигүүд Г. Т. Петров, Н. Е. Изаксон, М. К. Манойленко, И. К. Песков, Л. Л. Непомнящий болон правлениин түрүүлэгшэ Г. И. Камынин гэгшэд «Экономия» гэжэ нэгэдэлдэ ажаллаа. Эдэнэр бултадаа 1918 оной ноябрь һара соо байгуулагдаһан Верхнеудинскын РКП(б)-гэй нэгэдэхи подпольно комитедэй бүридэлдэ ородог һэн. Большевигүүд, «Прибайкалсоюзай» хүдэлмэрилэгшэд И. Л. Ковалев, Г. С. Нестеров, Д. Хамуев, К. С. Плешков (Базаров), М. А. Слободчикова, В. Н. Изаксон болон бусад подпольно комитедтэ ехэ туһа хүргэдэг байгаа. Прибайкалиин кооперативна эмхинүүд партизануудые эдеэ хоолоор, хубсаһа хунараар хангадаг, «Экономия» нэгэдэлэй складуудта буу зэбсэгүүдые хадагалдаг һэн.

1923 онһоо Буряад ороной эд хэрэглэгшэдэй кооперациин шэнэ шата эхилээ. Буряад-Монголой автономито Совет Социалис Республикын байгуулагдаһантай дашарамдуулан, РКП(б)-гэй Буробкомой бюро эд хэрэглэгшэдэй «Прибайкалсоюз», «Буроблсоюз» гэһэн эмхинүүдые нэгэдүүлэн «Буркоопсоюз» болгохо гэһэн шиидхэбэри 1923 оной сентябриин 4-дэ баталан абаа һэн. 1923 оной сентябриин 14-дэ үнгэргэгдэһэн конференци дээрэ эдэ эмхинүүд нэгэдэжэ, Буркоопсоюзай хүтэлбэрилэгшэд һунгагдаа бэлэй. Правлениин түрүүлэгшээр С. Р. Завадовский томилогдоо һэн.

Буряадай эд хэрэглэгшэдэй кооперации хадаа социализм байгуулгын бүхы шатануудта республикын экономикын болон соёлой хүгжэлтэдэ өөһэдынгөө горитой хубитые оруулһан байна.

Мүнөө үедэ республикын эд хэрэглэгшэдэй кооперации тон ехэ, ниитын эмхи болон хүгжэнхэй. Республикын эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хангадаг хүн зоной тоо 374,4 мянганда хүрэнхэй. Хэрбээ 1923 ондо, Буркоопсоюзай байгуулагдаһан түрүүшын жэлдэ, тэрэнэй бүридэлдэ 8085 гэшүүн-пайщигууд байгаа һаа, мүнөө тэдэнэй тоо 165 мянгада хүрөө гэхэ гү, али бүхы хүн зоной 82 процентнь болоно. Хэрбээ тэрэ үедэ Буркоопсоюзай нэгэдэлэй 129 лавкатай байдаг һаань, худалдаа наймаанай дэргэдэ мүнөө сагай бүхы эрилтэнүүдые хангахаар холодильна түхеэрэлгэнүүдтэй, 3 мянга гаран наймаалагшатай 1306 томо томо предприятинууд тоологдоно. Худалдаа наймаанай энэ һалбарида 14 универмаг, эд бараанай 202 магазин, эдеэ хоолой 455, мүн бэшэшье хэрэгсэлнүүдые худалдадаг 284 магазин тоологдоно. Холын гүүртэ, фермэнүүдэй малшад болон хонишодые худалдаа наймаанай талаар хангадаг 120 автомагазин хүдэлгэгдэнэ. Тиихэдэ олонхи магазинуудта худалдан абагшадай хэрэгтэй эд бараагаа өөһэдөө шэлэн абаха арга үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ хүдөөгэй тосхон һууринуудта ниитын эдеэ хоолой предприятинууд олошоржо байна. Мүнөө дээрээ 337 тиимэ предприятидамнай нэгэ доро 12124 хүн һуужа эдеэлхэ аргатай. Тиихэдэ кулинарна магазинууд, пивэ худалдадаг баарнууд, буфедүүд, үдэшын кафе болон ресторанууд хүдэлнэ. 1923 ондо республика доторнай иимэ нэгэшье предприяти үгы байһан аад, 1928 ондо түрүүшын 10 столово бии болоо һэн.

Буркоопсоюзай организацинууд хүдөө ажахын продукци ажалшадһаа худалдан абажа үйлэдбэрилнэ, хамһабариин ажахынуудые эрхилнэ, колхоз совхозуудтай холбоо барисаануудые байгуулна. Хүдөө ажахын продукци ажалшадһаа худалдан абалга 1971—1975 онуудайхитай сасуулхада 10 миллион түхэригөөр ехэ болоһон байна. Бэлэдхэлэй хэмжээн 120 процент дээшэлээ. Эд хэрэглэгшэдэй кооперации 1982 ондо хүдөө ажахын продукци 13,1 миллион түхэригтэ худалдаа гэхэ гү, али арбадахи табан жэлэй дунда зэргын хэмжээнһээ 2 дахин дээшэлүүлээ.

Кооперативна аргаар ангуудые үсхэбэрилгэ һүүлэй жэлнүүдтэ ехэ хүгжэнэ. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ 30 мянган хара үнэгэнэй, 150 мянган песец ангай арһан тушаагдахаар хараалагдана. 1982 ондо 450 мянган түхэригэй «зөөлэн алтан» тушаагдаа, тэдэнэй тоодо 112 мянган хэрмэн, 33 мянган ондатра, 2,5 мянган булган ороно.

Ургаса ногооной баян жэлдэ кооперациин хүдэлмэрилэгшэд 100 тонно хүрэтэр жэмэс, 400 тонно хушын һамар, 100—120 тонно папоротник бэлэдхэжэ тушаадаг юм. 1982 ондо 100 тонно хушын һамар, 135 тонно папоротник бэлэдхэгдэжэ, ондоо гүрэнүүдтэ эльгээгдэһэн байна. Коопзверопромхозойхид өөһэдынгөө даалгагдаһан газар дээрэ ангууд болон шубуудые хамгаалха талаар үргэн хүдэлмэри ябуулдаг.

Хүдөө нютагуудта хилээмэнэй 49 завод болон пекарни сүүдхэдэ 346,9 тонно хилээмэ гаргажа, хүдөөгэй ажалшадые хангана.

Республикын худалдаа наймаанай эмхинүүд хүдөөдэ гэр байрануудые олоор бариха хэрэгтэ туһална. Илангаяа барилгын материалнуудые худалдаха хэрэг зүбөөр шиидхэгдэхэ болоно. Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин дэргэдэ барилгын управлени, заһабарилга—хабсаралгын комбинат болон бусад эмхинүүд байгуулагданхай. Худалдаа наймаанай зэргэдэ хамта дээрээ 12360 хүн тоологдоно, тэдэнэй 467-ниинь дээдэ һургуулитай, 2473 хүн дунда тусхай мэргэжэлтэй юм. Харин 1950 ондо республика доторнай дээдэ болон тусхай дунда һургуулитай 200 хүн ажалладаг һэн. Худалдаа наймаанай мэргэжэлтэдые бэлдэхэ тусхай кооперативна техникум болон училищи бии. Тэндэ жэл бүри 400 мэргэжэлтэд (наймаалагшад, бэлэдхэлэй пунктын хүдэлмэрилэгшэд, тогоошод) һуража гарана. Дээдэ гарай мэргэжэлтэдые һургаха талаар Новосибирскын Совет кооперативна худалдаа наймаанай институдай филиал республикадамнай оршоно.

Хүдөөгэй ажалшадта эд бараа ехээр худалдаха хүдэлмэри республика доторнай жэлһээ жэлдэ улам һайжарна. Жэшээнь, үнгэрһэн 9 һарын туршада нёдондонойхитой сасуулбал, 332 мянган түхэригэй эд бараан үлүүгээр худалдагдаа. Хэрбээ 1982 ондо нэгэ хүндэ абажа тоолобол, 856 түхэригэй эд бараан худалдагдабал, үнгэрһэн юһэн һарын туршада 872 түхэригтэ хүргэгдөө. Хубсаһа угаадаг машинанууд, мотоциклнууд, телевизорнууд, магнитофонууд, хүнгэн машинанууд 1982 онойхиһоо ехээр худалдагдаа. Һүүлэй табан жэлэй туршада хүдөө нютагуудай ажалшадта 8710 хүнгэн машина, 32 мянган холодильник, хубсаһа угаадаг 40 мянган машина, 37 мянган телевизор, 37 мянган радиоприемник, 50 гаран мянган велосипед болон мотороллер, 300 мянган часууд худалдагдаһан байна.

Хүдөө ажахын продукци худалдан абагшад, бэлдэгшэд юһэн һарын түсэб үлүүлэн дүүргэээ. Мяха, һү, хартаабха, илангаяа ехээр бэлдэгдээ. Тиигэжэ хото городууд болон хүдэлмэришэдэй тосхонуудта продукци худалдаха хэмжээн нёдондо жэлэйхиһээ нилээд дээшэлээ. Өөрынгөө үйлэдбэриин предприятинуудта ба хамһабариин ажахынуудта бэлэдхэлэй олзоборилгын талаар ажал ябуулгаяа үргэдхэһэнэй ашаар нёдондо жэлэйхиһээ 8 миллион түхэригөөр ехэ эдеэ хоол, эд бараа худалдаабди.

КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, хүдөө ажахын продукци ажалшадһаа худалдан абажа үйлэдбэрилгые ургадхахэ, хамһабариин ажахынуудые олошоруулха хэрэгтэ манай хүдэлмэрилэгшэд горитой хубитаяа оруулалсана.

1985 он болотор хилээмэнэй, кондитерскэ болон колбасагай зүйлнүүдые 750 мянган түхэриг хүрэтэр дээшэлүүлхэ ниитын эдеэ хоол—полуфабрикадуудые, кулинарна, кондитерскэ зүйлнүүдые үйлэдбэрилгые 1,7—2 дахин ехэ болгохоор хараалнабди. Столовонуудта топличнэ ажахы эмхидхэжэ, овощ ургуулха хэрэгтэй. Кооператорнуудай урда табигдадаг үшөө нэгэ шухала асуудал хадаа мяха үйлэдбэрилгые хүгжөөлгэ болоно. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ 600 тонно гү, али урдахи жэлнүүдэйхиһээ 2 дахин ехэ мяха үйлэдбэрилхэ түсэбтэйбди. 1985 он болотор мал ажахын продукцинуудые—һү 2,3, үндэгэ 10 дахин ехэ болгохоор хараалнабди.

Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэд Буркоопсоюзай байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хабаадалсан, энэ ойн баярые ажалай үндэр амжалтануудаар угтажа байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ эд хэрэглэгшэдэй кооперациин 29 хүдэлмэрилэгшэ орден болон медальнуудаар шагнагдаа. Худалдаа наймаанай олохон предприяти болон коллективүүд СССР-эй ба Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн Хүндэлэлэй грамотануудта хүртөө. «Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин отличник» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ 140 хүн хүртэһэн байна.

Республикын эд хэрэглэгшэдэй кооперациин бүхы хүдэлмэрилэгшэд Буркоопсоюзай байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойе үндэр амжалтануудтайгаар угтаад, ажалшадай эрилтэ хэрэгсэл хангаха хэрэгтэ бүхы бэлиг шадабаряа, дүй дүршэлөө зорюулха юм.

Л. ОКЛАДНИКОВА,
Буркоопсоюзай правлениин түрүүлэгшын орлогшо.

...тиннуудта абаашагдана. Республикын пекарнинуудта ажаллагшадай нэгэн, Зэдын районой пекарниин хилээмэ баридаг Р. М. Улахиновае түрүүшын зураг дээрэ харанат.

Бэшүүрэй районой ажалшадые эд бараагаар, эдеэ хоолоор хангадаг олон тоото магазинуудай нэгэнэй досоо талань хоёрдохи зураг дээрэ харуулагдана.

ХҮДӨӨГЭЙ НАЙМААЛАГША

Зураглал

Нарһатын эдеэ хоолой 18-дахи магазинда ороходо ариг сэбэр, аятай зохид байдаг. Худалдан абагшадта дурадхагдаһан эдеэ хоолой зүйлнүүд нягтаханаар, өөр өөрынгөө һуури оложо табигдаһан дээрэһээ нюдэндэ аятайгаар торосолдожо, хэнэйшье дурые буляахаар байдаг. Магазинай «эзэн» Софья Кузьминична Житихина эндэ орогшодто урин налгайгаар хандан, хэрэгтэй юумыень харуулна, эдеэ хоолой зүйлнүүдые шэгнэн үгэнэ. Худалдан абагшадай асуудалнуудта зохидоор харюусан, һарадаа нэгэ-хоёр дахин ерэдэг холын малшадай захилнуудые бэшэжэ абаха зуураа, тэдэнэйнгээ ажал хэрэгээр, ажабайдалаар һонирхоно. Тэдэнтэй хөөрэлдэжэ байгаад, хэрэгтэй юумэеэ абажа байхыень харахадаа, Софья Кузьминична нютагай зоной дунда хүндэтэй, тэдэнэй дүтын хүн болонхой гэжэ ойлгожо абаа һэмди. Тэрэнэй ажалладаг магазин һууринай түбһөө холо оршодог үйлсэдэ юм. Гэбэшье энэ магазинда хүн зон таһалгарягүйгөөр субажал байдаг.

Софья Кузьминична эдеэ хоолой 18-дахи магазинда 13-дахи жэлээ ажаллана. Хүршэ Шэтын областьда түрэһэн намтартай. Һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр тоо бүридхэгшээр ажаллажа, ажабайдалайнгаа харгыда гараа һэн. 7 жэлэй туршада тоо бүридхэгшээр ажаллаһанайнгаа удаа тэрэ наймаалагшын хүнгэн бэшэ мэргэжэл шэлээ.

— Арба гаран жэлдэ хэжэ ябаһан ажалдаа бүхы сэдьхэлээрээ дурланхайб. Үдэр хоногуудай үнгэрхэ бүри ажаллажа байһан газарни, хөөрэлдэжэ, захил, эрилтэнүүдынь хангадаг худалдан абагшадни, түрэһэн газар дайдаһаамни үлүүгээр, түрэл Нарһатамни сэдьхэл зүрхэндэмни бүри дүтөөр, дулаанаар һанагдадаг. Ушар тиимэһээ эндэһээ ондоо тээ, ондоо ажалда хүдэлжэ шадахагүйб гэжэ мэдэрдэгби, — гэжэ Софья Кузьминична хөөрөө һэн.

Ажалша бэрхэ эхэнэрнүүдэй гэр байрада сэбэр, уужам, уни бутарма дулаан байдаг. Бэрхэ наймаалагшадай ажалладаг газарташье эгээл тиимэ байдал оршодог. Худалдан абагшадтайгаа урин зохидоор хөөрэлдэн, тэдэнэйнгээ һанаа сэдьхэлые заһан, зарим нэгэндэнь туһатай зүбшэл үгэхэшье ушар болодог. Иигэжэл үдэр бүхэндэ тэдэнэйнгээ эрилтэнүүдые ханган, хэрэгтэй юумэеэ абажа, сэдьхэл дүүрэн гаража ошоходонь, наймаалагша баярлангүй яахаб!

Гэбэшье, Софья Кузьминична гансал өөрынгөө ажал хүдэлмэриие хараад һуудаг бэшэ, мүн ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг хүн юм. Районно Соведэй депутадай үүргые тэрэ хүндэтэйгөөр, дүүргэдэг. Депутадуудай, һунгагшадай дунда ойлгуулмжын хүдэлмэри, һонирхолтой лекци, хөөрэлдөөнүүдые үргэнөөр үнгэргэхынгөө хажуугаар залуушуулые һурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулдаг юм. Һуурин тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо, модо һуулган ногооруулха, тосхоной үйлсэнүүдые сэбэрлэхэ, хашаануудыень шэрдэхэ талаар арадай депутадууд горитой хүдэлмэри ябуулна. Энэ хэрэг бэелүүлгэдэ наймаалагша, депутат Житихинагай хубита оролсоно.

Арадай депутат С. К. Житихина олохон залуу мэргэжэлтэдэй һурган хүмүүжүүлэгшэ болонхой. Улаан-Үдын кооперативна техникумэй студентнэр тэрэнэй даадаг магазинда жэл бүри ерэжэ, дүршэлөөрнь хубаалдадаг. Ажабайдалайнгаа үргэн харгыда гарахаяа ябаһан залуухан басагадай, ерээдүйн мэргэжэлтэдэй саашанхи замайнь эхи табилсажа, тэдэниие өөрынгөө дуратай мэргэжэлдэ һургажа, дурлуулжа ябаһандаа Софья Кузьминична омогорхонгүй яахаб даа. Тэрэнэй шабинь ябаһан Галина Башинова мүнөө магазиние даагаад ажаллана. Гансашье Галиин бэшэ, мүн ондоошье олон тоото шабинарайнгаа амжалта, баярые хубаалдан, тэдэнэйнгээ эрхим ажалаар урмашан ябана ха юм.

— Долоон жэлэй туршада энэ магазинда гансаараа хүдэлөөб. Мүнөө Екатерина Константиновна Чебунинатай хоюулан һэлгэлдэн ажалланабди. Хоёр хүн ажаллахадаа хүхюушье, хүнгэншье байна. Нэгэнэйнгээ магазиндаа үлэхэдэ, нүгөөдэмнай гүүртэ, фермэнүүдээрээ ябаад ерэхэ аргатай. Гансал нэгэ дутуутайбди. Энэмнай юун бэ гэхэдэ, магазинаймнай байшан хуушаршанхай. Зүгөөр энэшье асуудалнай шиидхэгдэхэ дүтэлжэ байна. Эндэһээ холо бэшэхэнэ шэнэ, уужам, томо байшан баригдажа, ашаглалгада үгтэхөөр болонхой. Шэнэ магазиндаа оробол, бүришье һайнаар ажаллахабди. Худалдан абагшадаймнай тоо олошорхо, мүн эдеэ хоолой зүйлшье ехээр асарагдадаг болохо, — гэжэ магазиниие даагша хөөрэнэ.

Софья Кузьминична— партиин гэшүүн. Тэрэ партийна организациин секретариин орлогшо байхаһаа гадна, профсоюзна комитедэй гэшүүнээр һунгагданхай. Ниитынгээ ажал хэрэгые өөрынгөө хүдэлмэритэй хамтадхан, хододоо хүн зоной дунда, тэдэнтэй зүбшэн, һанамжа, дурадхалнуудыень харадаа абан, олоной үзэмжэдэ табидаг юм. Мүн урдаа табиһан зорилгоёо хододоо бэелүүлхые оролдодог, үсэд зантай хүн. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи, гол жэлэй түсэбые тэдэнэр Октябриин революциин 66 жэлэй ойн үдэртэ дүүргэхээр харааланхай. Хахад жэлэйнгээ түсэб 105 процент дүүргэһэн һаа, жэлэйнгээ түсэбые 110 процентдэ хүргэхэ гэһэн уялга абанхай.

Буряадай эд хэрэглэгшэдэй кооперациин байгуулагдаһаар 60 жэлэй алдарта ойн хүндэлэлдэ зорюулан абаһан үндэр уялгануудаа кооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй амжалтатайгаар бэелүүлхэнь лабтай.

Х. ДОРЖИЕВА.

Яруунын район.

ТАСС-ай МЭДҮҮЛГЭ

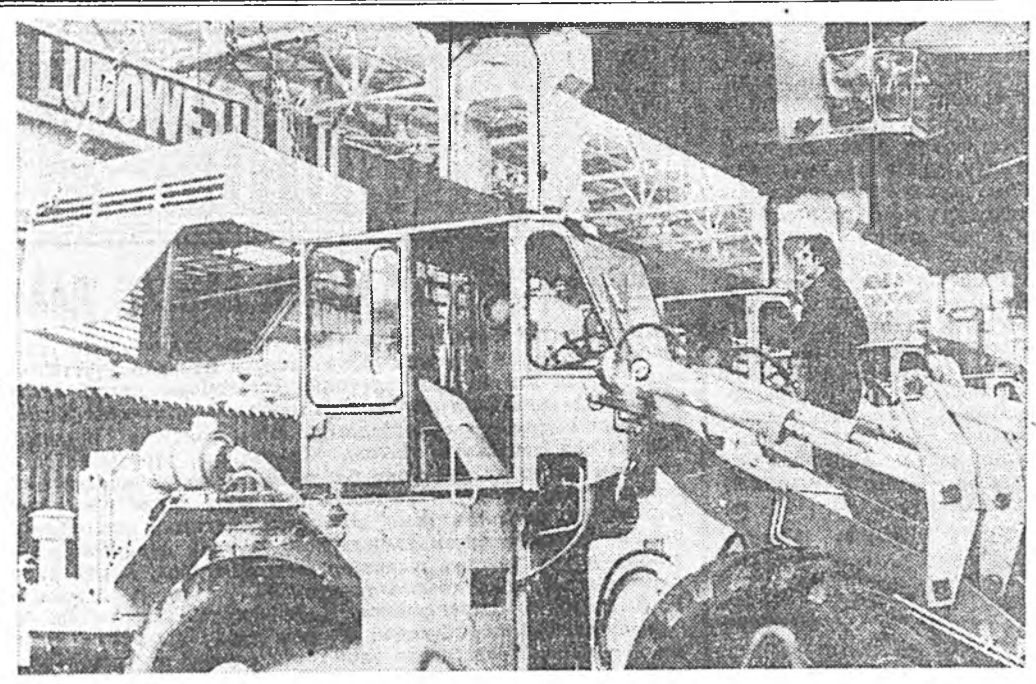
Октябриин 25-да бэеэ даанхай Гренада гүрэндэ харша зэбсэгтэ булимтаралга хэгдэбэ. США-гай дайшалхы корабльнуудай дэмжэлгээр американ десантнигууд олтирог дээрэ буугаа. Гренадада байдаг американ эрхэтэдэй аюулгүй байдалые хангахамнай гэһэн худал хуурмаг шалтагаар энэ булимтаралга хэгдээ. Тэдэнэртэ ямаршье аюул тохёолдоногүй гэжэ Гренадын засагаархидай энээн тухай сэхэ мэдүүлһэниинь һайн мэдээжэ. Эдэ ябуулгануудынь «хүнэй эрхэ» тухай анхарал оролдолгоор баадхагдана гэжэ Вашингтон батална.

«Хүнэй эрхэнүүд» тухай һанаагаа зэбонобди гэһэншүүгээр эрхэ сүлөөтэ, бэеэ даанхай байдалда ажаһууха гэһэн бүхэли арадай эрхые шуһата дайгаар дарахые һэдэлгэ хэжэ байхадань иимэ мэдүүлгэнүүдынь һэнгэргүй билдагууша ябадал болоно. Багахан, хэндэшье юугээршье занадаггүй ороной амгалан ажаһууһан арадта харша ээрхэг түримхэй зэбсэгтэ ябуулга тухай үнэн дээрээ хэлэгдэнэ гээшэ. Тэндэ байһан ниитын байгууламжые унагааха, хүсэ хэрэглэжэ, Вашингтондо таатай гуримуудые Гренадын арадта баадхан абхуулха, Латиин Америкын эрхэ сүлөөдэ дуратай бусад арадуудые, тиин гансашье тэдэниие бэшэ, айлган һүрдөөхэ зорилго табигдана.

Гренада тушаа үүдхэһэн ябуулгануудаараа Америкын Холбоото Штадууд уласхоорондын эрхын бүгэдэндэ мэдэрэгдэһэн гурим дүримүүдые огто тоодоггүй байһанаа харуулна, Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Уставай гол ёһонуудые дэбһэн гэшхэнэ. Вашингтон булимтархы зорилгонуудаа түйлахын тулада бэеэ даагаад хүгжэхэ гэһэн арадуудай эрхые тоогогүй, арадуудай дура зоригто, дэлхэйн олониитын һанамжада зүрин нюуса далдагүйгөөр ба бүдүүлигээр эсэргүүсэнэ гэжэ энэ ябуулгань сэхэ гэршэлнэ.

Мүнөөнэй американ засаг захиргаанай уласхоорондын хэрэгүүдтэ бэелүүлдэг хараа шугамайнь эб найрамдалай ба арадуудай эрхэ сүлөөгэй хэрэгтэ тохёолдуулдаг аюулые энэ Гренадада бандит ёһоор добтолгонь элитээр харуулна.

Холбоото Штадуудай үүдхэһэн Гренадада харша ээрхэг түримхэй ябуулгые Советскэ Союз эрид шууд буруушаана. Энэнь эб найрамдалда ба хүн түрэлтэндэ харша гэмтэ ябуулга мүн гээд Советскэ Союз тоолоно гэжэ ТАСС мэдүүлнэ.

Хилын саанаһаа
ТАСС
АПН

ПОЛЬШЫН АРАДАЙ РЕСПУБЛИКА. Харини гүрэнүүдһээ ороһон захилнуудые, тэдээндэ эльгээгдэхэ ёһотой продукци үйлэдбэрилгын түсэбые саг соонь дүүргэлгэ республикын арадай ажахын жэгдэ тэгшээр хүгжэлтын найдамтай эрхэ нүхэсэл мүн. 1981 онойхитой жэшэжэ үзэхэдэ, ПНР-эй зүгһөө харини гүрэнүүдтэ эльгээгдэдэг эд бараанай хэмжээн нилээд дээшэлээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сталевой-Воле гэжэ хотодохи машина бүтээлгын заводой цех соо.

ЦАФ—ТАСС-ай фото.

ООН-до БАЯРАЙ СУГЛААН БОЛОБО

НЬЮ-ЙОРК. Буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө ябуулгануудай долоон хоногой эхилһэндэ зорюулагдаһан баярай суглаан Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин штаб-байшан соо болобо. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй, буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар ООН-ой Генеральна Ассамблейн 1978 ондо болоһон нэгэдэхи тусхай сессиин шиидхэбэреэр тэрэ үнгэргэгдэжэ байна. Тэрэ гэһэнһээ хойшо октябриин 24-дэ — ООН-ой үдэр—олон үндэһэтэдэй эмхиин бүхы гэшүүн-оронуудай делегацинууд тусхай заседанидаа сугларжа, буу зэбсэгүүдые хуряаха асуудалнуудые тодорхойгоор, бодото дээрэнь шиидхэхэ уряатайгаар дэлхэйн арадта хандадаг юм.

ООН-ой Генеральна секретарь Х. Перес де Куэльяр суглаан дээрэ мэдүүлгэ хэбэ. Буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө ябуулгануудай долоон хоног эб найрамдалые бэхижүүлхэ, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха, ядерна, мүн юрын буу зэбсэгүүдые хуряаха бодото хэмжээнүүдые абаха тухай үгэеэ ойлголсохо талаар ехэ үүргэ нүлөө үзүүлхэ ёһотой гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө дэлхэйн бүхы арадуудай хабаадажа байһан бүхэдэлхэйн ябуулга энэ һайн һайхан зорилгодо ехэ нүлөө үзүүлхэ юм гэжэ Генеральна секретарь хэлэбэ.

Эб найрамдалай хэрэгтэ аюул тохёолдуулжа байһан уласхоорондын байдалай илангаяа орёо түгшүүрилтэй болоһон үедэ энэ долоон хоног үнгэргэгдэжэ байна гэжэ ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXXVIII сессиин түрүүлэгшэ Х. Ильюэка тэмдэглээ. Тиимэһээ Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Уставай эрилтэнүүдые бэелүүлхын, ерээдүйн үетэниие дайнай аюулһаа аршалан хамгаалхын тула, оролдолго гаргаха гээшэ уласхоорондын эмхиин гол зорилго болоно. Уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулхын тула, хэмжээнүүдые абахыень Генеральна Ассамблейн түрүүлэгшэ ехэ ехэ гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдые уряалаа.

ҮРЭ ТҮГЭС ХАРИЛСААНАЙ ЖЭШЭЭ

ХЕЛЬСИНКИ. Совет-финляндиин худалдаа наймаанай-экономическа холбоо барисаан удаан болзорой үндэһэ һуури дээрэ тогтоогдоно, харилсаанай шэнэ аргануудые саг үргэлжэ хүгжөөхые хараална гэжэ «Нокиа» гэдэг электронно ба электротехническэ промышленностиин финскэ фирмын вице-президент С. С. Видомский ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ. «Машприборинторг» гэжэ бүхэсоюзна нэгэдэлэй болон «Кснейсто» гэжэ совет-финляндиин хамтын акционерна бүлгэмэй, «Нокиа» гэдэг фирмын хоорондо зохихо хэлсээндэ һаяхан гар табигдаһан байгаа.

Эдэ хэлсээнүүдые баталхынгаа урда тээ стандартнуудые, эдлэл хэрэгсэлнүүдые туршалгын ба тэдэнэй шанарые шалгалгын аргануудые хамтаараа зүбшэн хэлсэһэн, энэ мүнөө үсын түхеэрэлгые үйлэдбэрилхын тула техническэ үндэһэ һуури байгуулһан байха юм. Энэ хүдэлмэри харилсаа холбоонои бата үндэһэ һуури табиха арга олгоо гэжэ С. С. Видомский тэмдэглэбэ.

БЭЛЭДХЭЛЭЙ УУЛЗАЛГА НЭЭГДЭБЭ

ХЕЛЬСИНКИ. Европын 33 ороной, мүн США-гай ба Канадын тугууд Финляндиин ниислэл хотодохи «Финлянди» гэжэ ордоной урда далбан намилзана. Европодо этигэл найдалые, аюулгүй байдалые хангаха, буу зэбсэгүүдые хуряаха хэмжээнүүдээр конференциин түрүүшын шатын ерэхэ жэлэй январь һарада Стокгольмдо үнгэргэгдэхэсэ байһантай дашарамдуулан, бэлэдхэлэй уулзалга эндэ болобо. Стокгольмын конференциин зүблэхэ зүйлые зохёон абалгала, эмхидхэлэй эрхэ байдалые шиидхэлгэдэ хабаатай зорилгонуудые хаража үзэхэ байна.

Гадаадын хэрэгүүдэй министр П. Вяюрюнен Хельсинкидэ боложо байһан уулзалгада хабаадагшадые Финляндиин правительствын үмэнэһөө амаршалаа.

Найман жэлэй урда тээ гүрэнүүдэй ба правительствануудай толгойлогшонор эндэ ниитэ Европын зүблөөнэй Түгэсхэлэй актда гараа табяа һэн гэжэ П. Вяюрюнен хэлэбэ. Тиимэһээ Финляндиин ниислэл хотодо болоожо байһан энэ хуралдаан «Хельсинкидэхи үзэл бодолтой» нягта холбоотой байна. Бэлэдхэлэй уулзалга үрэ түгэсөөр үнгэржэ, Стокгольмын конференциие амжалтатайгаар үнгэргэлгэдэ туһалха аабза гээд этигэн найдажа байһанаа П. Вяюрюнен мэдүүлээ.

ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

ПРАГА. Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зогсоохо, зэбсэгтэ хүсэнүүдые, буу зэбсэгүүдые хороохо, хизаарлаха тухай хэлсээ баталха арга олгоһон хойшолуулашагүй шухала хэмжээнүүдые абаха гээшэ мүнөө үеын гол шухала зорилгонуудай нэгэниинь болоно гэжэ СЕПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Э. Хонеккерой хани ёһоной албанай хэрэгээр Чехословакида ерэлгын ба КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ЧССР-эй президент Г. Гусактай тэрэнэй хэһэн хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд тухай коммюнике дотор тэмдэглэгдэнэ.

Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй Прагада болоһон зүблөөн дээрэ, социалис оронуудай партийна ба гүрэнэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадай Москвада болоһон уулзалга дээрэ найруулагдаһан социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай эб найрамдалта дурадхалнууд шухала удха шанартай гэжэ аха дүү хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэд тэмдэглээ.

Эдэ эб найрамдалта үүсхэлнүүдтэ НАТО-гай гүрэнүүд харюу үгэхэ ёһотой. Тиигэбэл Варшавска Договор болон НАТО-гай гэшүүн-гүрэнүүдэй хоорондо эб найрамдалта харилсаан тогтоогдохо аргатай байна.

Варшавска Договорой гэшүүн-гүрэнүүдэй хамтын ябуулганууд шухала удха шанартай байна гэжэ хоёр тала тэмдэглээ.

Европодохи оршон байдал илангаяа аюултай байна гэжэ Чехословаки болон ГДР тоолоно

ФРАНЦИИН КОМПАРТИИН ДЕЛЕГАЦИ ЕРЭБЭ

ЛУАНДА. ФКП-гэй Генеральна секретарь Ж. Марше түрүүтэй Францийн Коммунис партиин делегаци Анголын Арадай Республикада ерэжэ, хөөрэлдөөнүүдые хэжэ дүүргэбэ.

США-гай тухиралга дэмжэлгээр арадай Анголодо, Урда Африкын бусад гүрэнүүдтэ эсэргүү ябуулгануудые үүдхэдэг расис ЮАР-ай ээрхэг түримхэй аашануудые буруушаан шүүмжэлжэ байһанаа МПЛА-Ажалай партиин ба ФКП-гэй хамтын коммюнике дотор хэлэгдэһэн байна. Мүнөө Африкын урда хубидахи байдал эб найрамдалда, арадуудай аюулгүй байдалда уршаг тойбо татана гээд документ дотор заагдана. Фронт шадарай гүрэнүүдтэй сэрэгэй хёмороо зүришэлдөөгөө улам дэбэргэхэ гэһэн политика бэелүүлхэдээ, Намибида бэеэ дааһан байдал олгохо асуудалда ЮАР али бүхы аргаар һаад тойбо татана.

Улаан-Үдын хореографическа училищи тухай һураг суу бүхы Сибирь ба Алас Дурна зүгөөр таранхай. Эндэ эхин түрүүшынгээ бэлэдхэл гараһан эдир хатаршад ороной олохон оперо болон баледэй театрнуудай сценэ дээрэ уран бэлигээ хүгжөөжэ, үндэр нэрэ зэргэнүүдтэ хүртэһэн байха. Харин манай Буряадай Ленинэй орденто академическэ оперо болон баледэй театрта энэ училищи дүүргэгшэд илангаяа олон байһаниинь ойлгосотой ааб даа. СССР-эй арадай артистка Л. Сахьянова түрүүтэй шадамар бэрхэ багшанар тэдээндэ бэлиг шадабарияа дамжуулна ха юм. Тиимэһээ амжалтатай һайн ябаһаниинь гайхалтай бэшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: училищиин шэнэ халаан хатарна.
В. ПЛУТТЫН фото.

ЗАЛУУ БЭЛИГТЭНЭЙ ТООСООН

Ц. С. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музейн харалгын зал соо залуу уран бэлигтэнэй тоосоото выставкэ уржын саада үдэр нээгдэбэ. Жэл бүри хоёр удаа үнгэргэгдэжэ заншалта болоһон энэ тоосоондо бүхыдөө гуша гаран зураашад хэбаадаа. Эдэнэй олонхинь уран зурагай дээдэ һургуулинуудые һаяхан лэ дүүргэжэ ерэһэн мэргэжэлтэд юм гэжэ онсолон тэмдэглэлтэй.

Выставкые нээлгэдэ КПСС-эй Буряадай обкомой түлөөлэгшэд, искусство шэнжэлэгшэд, республикымнай элитэ уран зураашад хабаадалсаа. Мүн тиихэдэ уран бэлигтэнэй зохёохы ажалаар хододоо һонирходог, ээлжээтэ бүтээлнүүдыень хужарлан харадаг искусстваада дуратайшуул музейн зал соо олоороо суглараа.

Республикымнай залуу уран зураашадай нэгэдэлэй түрүүлэгшэ, керамист Р. Жимбиева выставкые нээлгэ дээрэ түрүүлэн үгэ абажа, тоосоото харалгада зууршалагдаһан бүтээлнүүд тухай тобшохоноор хөөрэжэ үгөө. Удаань Буряадай Урач зураашадай холбооной правлениин түрүүлэгшэ, РСФСР-эй арадай уран зурааша Д-Н. Дугаров нээгдэхэеэ байһан выставкэ тушаа һанамжаяа хэлээд, республикынгаа элитэ мастернуудые халан ерэһэн залуу урашуулда зохёохы ажалдаа амжалта туйлахыень хүсөө. Һүүлээрнь КПСС-эй Буряадай обкомой соёлой таһагые даагша Д. Т. Цыремпилов выставкэдэ хабаадагшадта амаршалгын үгэнүүдээр хандаһанайнгаа удаа, улаан торгон лентые хайшалжа, сугларагшадые харалгын зал руу уриһан байна.

Бүхыдөө энэ выставкэдэ хоёр зуугаад уран бүтээл табигдаа. Эдэнэй дундаһаа һаяхан лэ бүтээгдэһэн зурагууд, бага хэмжээнэй скульптуранууд, мүнгөөр дархалһан зүйлнүүд илангаяа һонирхолтой гэжэ сугларагшад тэмдэглээ. Хэды залуушье һаа, хужарлама һайхан зурагуудаараа олондо хүндэтэй болоһон уран гартан, тэрэ тоодо А. Цыбикова, Ч. Шенхоров, В. Николюк, Т. Шантанова, Б. Тайсаев гэгшэд энэ выставкэдэ шэнэ бүтээлнүүдээ табяа. Тиихэдэ выставкэдэ ерэгшэдэй шэнэ нэрэнүүдтэй танилсаһаниинь мүн лэ һонирхолтой. Ленинградай, Москвагай, Хабаровскын, Владивостогой уран зурагай дээдэ һургуулинуудые һаяхан лэ дүүргэжэ ерэһэн залуу мэргэжэлтэд мүнөө Улаан-Үдын харагшадай урда зохёохы ажалаараа түрүүшынхиеэ тоосожо байна ха юм. Эдэ хадаа Л. Семёнов, Т. Тимина, Н. Рябов, А. Хоренов, А. Бадашкеев, Н. Соктоева, А. Пойда, Б. Перякин гэгшэд болоно. Тэрэшэлэн Буряадай мэдээжэ һиилүүршэн Б. Инкеевэй шабинар — Н. Цыденов, В. Дугаржабон гэгшэд эндэ бага хэмжээнэй скульптурануудые харагшадай үзэмжэдэ табяа.

Батик гэһэн орёо гэгшын онол аргаар Е. Зонхоевагай бүтээһэн хоёр гобелен олоной анхарал татаа. Ород, буряад арадуудай заншалта хубсаһа шэмэглэдэг мэргэжэлтэй залуу моделиерэй иимэрхүү шэнэ онол аргануудые шудалжа, уран бэлигээ хурсадхажа байһаниинь һайшаамаар гэжэ выставкэдэ ерэһэн искусство шэнжэлэгшэд тэмдэглээ.

Тэрэ үдэшэ музейн байшангай хаагдаха дүтэлбэшье, харагшад выставкын залнууд соогуур олоороо ябаа һэн. Энэшье гайхалгүй байгаа. Юуб гэхэдэ, залуу бэлигтэнэй ээлжээтэ выставкэ хүн зоной халуун һонирхолые үүсхэбэ ха юм. Республикымнай уран зураашадай зэргэдэ хүсэ ехэтэ шэнэ долгиной нэмэжэ ерэһэниие энэ ушар эли бодоор гэршэлнэ гээшэ.

Б. ДОРЖИЕВА.

СОЁЛОЙ ҺОНИН

«БУРЯАДХАН АЯЛГАМНАЙ ҺАЙХАН ДАА»

иимэ гаршагтай буряад дуунай согсолбори хэдэн жэлэй саада тээ барлагдан гаража, олоной халуун һонирхол үүсхэһэн юм. Гэхэтэй хамта, тэрэ түрүүшын согсолбори дотор арад зонойхнай сэдьхэл зүрхэндэ хэтэ мүнхэдөө үлэһэн аялга һайхан зарим дуунууд оруулагдаагүй гэһэн һанамжа олониитын зүгһөө хэлэгдэһэн байгаа. Жэшээлхэдэ, түрүүшын согсолбори дотор дайнай урда ба дайнай үеын жэлнүүдэй анхармаар аялга дуунууд багтаагүй һэм шуу. Харин улаан гадартай, урданайхиһаа томо хэмжээтэй энэ шэнэ согсолбори алишье талаараа үргэн хэмжээтэй, дуунда дуратайшуулай эрилтэ гүйсэд хангажа шадахаар гэжэ һанагдана. Манай республикын мэдээжэ композиторнууд Ж. Батуев, Д. Аюшеев, Б. Ямпилов, Б. Цырендашиев, Ч. Павлов, С. Манжигеев, Г. Дашапилов болон бусадай олоной дунда дэлгэрһэн, арад зоной зүгһөө һайшаагдаһан олон тоото дуунууд энэ согсолбори дотор хэбсаргагданхай. Тэрэшэлэн тон һүүлэй үедэ бэшэгдэһэншье аялганууд бии.

А. ДОРЖИЕВ.

«МИНИИ ЖАРГАЛ»

Бэлигтэй залуу драматург А. Червинскиин «Минии жаргал» гэһэн мүнөө үеын драмые Гүрэнэй ород драмын театрай режиссер А. Бурков найруулан табижа, улаан-үдынхидэй анхаралда дурадхаба.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай һүүлээрхи жэлнүүдэй зүжэгэй үйлэ хэрэг хүгжэһөөр харуулагдана. Нэгэ ехэ хотын захадахи һургуулида һурадаг эдирхэн басаганай хуби заяан тухай, инаг дуран, гаражал, үнэн нүхэрэй урбалта мэтын зүйлнүүдтэй анха түрүүшынхиеэ ушарһан тухайнь зүжэг дотор хэлэгдэнэ. Мүн хүмүүжүүлэгшэд болон багшанарай хоорондохи харилсаае зүжэгтэ хабаадагшад яһала этигэмээр харуулна.

Залуу үетэниие хүмүүжүүлгын айхабтар шухала асуудалые найруулан табигша А. Бурков тобойлгон харуулжа шадаһан байна гэжэ зүжэгые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадагшад онсолон тэмдэглээ. Тэрэшэлэн зүжэгэй гол рольнуудта наадаһан артистнууд Н. Рогулина, А. Винниченко гэгшэдэй гүйсэдхэхы бэлиг шадабаринь театр шэнжэлэгшэдэй үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө.

А. АНДРЕЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда.. «Жэлэй түгэсхэлдэ» — түрүү бэшэг. «ТАСС-ай мэдүүлгэ». «Барилгануудһаа мэдээсэнэ» — суглуулбари. «Правда» газетын асуудалнуудта Ю. В. Андроповой үгэһэн харюу» — ТАСС-ай материал. «Эб найрамдалай жагсаал» — — М. Бекетовэй статья.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Партийна организацинуудта», «Үйлэдбэриин гол участогуудта» — М. Бекетовэй статья. «Мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ. «Борис Шадринцевай дабаан» — З. Сусловагай статья. «Правда Бурятии» газетын редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ». «Жэбэржэ эхилхэдэнь яадаг бэ» — С. Селиврын статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Буркоопсоюзай» 60 жэлэй ойдо». «Кооператорнуудай гол хэрэг» — Б. Кушеевэй статья. «Хилын саанаһаа» — ТАСС-ай болон АПН-эй корреспондентнүүдэй эльгээһэн материалнуудһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Түрэл хизаарни, Байгалайм үмэнын нютаг» — байгаалида зорюулагдаһан материалнуудай суглуулбари. «Баргажан» гэһэн үгэ ямар удхатайб?» — В. Прокушевой статья. «Сошордомо дохёо». «Далайгдаһан һүхын аюул усадхыт» — Т. Сергеевэй корреспонденци. «Шэнэ һонин, үйлэ хэрэгүүд, тоо, баримта» — нютаг нютагай һониной дээжэ. Спортивна мэдээсэлнүүд. Соносхолнууд.

УРАН ЗОХЁОЛШО Б...

ЭХИЛЭН БЭШЭГШЭДЭЙ ...

«Литературная учеба» журналай ахамад редактор, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор Александр МИХАЙЛОВ АПН-эй корреспондент Алексей ПОЗИНОЙ асуудалнуудта харюусана.

— Манай журнал болбол тон хоморой шухаг журнал юм гээд эгээл түрүүн һануулха байнаб, — гэжэ Александр Михайлов хэлэбэ. — Литературна шүүмжэлэгшэдэй уласхоорондын нэгэдэлэй (МАЛК) вице-президент байһан тула би хариин оронуудаар ходо ябахадаа, манай «Литературная учеба» гэһэн гаршагтай, иимэ нэгэ адлихан хэблэлтэй ушараагүй хүм. Журналнай Горькиин үүсхэлээр 1930 ондо бии болгогдоһон, мүн агууехэ уран зохёолшо тэрэнэй түрүүшын ахамад редактор байһан юм. Тус журнал эхилэн бэшэжэ байһан залуу хүнүүдэй тусгаар университедынь болохо ёһотой гэжэ М. Горький һанаһан байгаа. 1941 ондо Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай эхилхэдэ, «Литературная учеба» хэблэгдэн гарахаяа болёо һэн. 70-аад онуудаар журнал дахяад хэблэгдэжэ эхилээ бэлэй. Иимэ олон жэлэй үнгэрһэн хойно һэргээгдэһэн тула тэрэ ондоошье «шарайтай» болоо гэхэдэ алдуу болохогүй. Юундэб гэхэдэ, энэ шэнэ үе сагта шэнэ үеын уран зохёолшо мүндэлөө ха юм. 30-аад онуудай үеын эхилэн бэшэгшэдтэ орходоо, манай үеын литератор соёл болбосоролойнгоо талаар, эрдэм һургуулияараа, литературна бэлэдхэлээрээ тал ондоо, тон дээгүүр хэмжээндэ байгаа. «Литературная учеба» журналаа хэблэжэ эхилхэдээ, энээниие анхаралдаа абабабди. Эхилэн бэшэгшэдэй литературна бэлэдхэлэйнь тон һайн, дээгүүр хэмжээндэ байһан тула бидэ тэдэнэй бэшэһэн юумые хэблэхэ ёһотойбди, хэблэхэ шухала, — гэжэ бодоһон байнабди. «Залуу эхилэн бэшэгшэдтэй танилсагты» гэһэн бүлэг журналда шухала һуури эзэлнэ.

Олон эхилэн бэшэгшэдтэ манай журнал, тобшолон хэлэбэл, «орьёл өөдэ ниидэлгын талмай» болоо гээ һаа, алдуу болохогүй. Тэдэнэр эндэһээ эхи абадаг. Зүгөөр эхилэн бэшэгшэ болохын урда тээ тэдэнэр удаан саг соо үсэд нэтэрүүгээр ажалладаг гээшэ. Тэдэнэй бэшэһэн юумэн һөөргөө эзэдтэнь бусаагдажа, хэдэн дахин заһабарида ородогшье байха. Залуу уран зохёолшодой зохёол бүтээлнүүдые хэблэн гаргахада, бидэ рассказ гү, али шүлэг бүхэниинь һайтар шүүмжэлдэг гээшэбди. Мэдээжэ шүүмжэлэгшэд, уран зохёолшод, поэдууд тиимэ шэнжэлэл хэдэг юм. Эхилэн бэшэгшын хүдэлмэриие шүүмжэлэн хаража үзэхэдөө, бидэ тэдээндэ һургаал, заабари үгэжэ, зүб зам, хэлбэридэнь тааруулан оруулхые оролдонобди.

Жэшээнь, поэт Евгений Евтушенко залуу поэт Геннадий Красниковай, Андрей Вознесенский, Сергей Соловьевой шүлэгүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадажа, һайн һургаал заабари үгэһэн байха.

Эхилэн бэшэгшэдэй зохёолнуудые журналдаа хэблэхэ гээшэ манай гол зорилго болоно. Энээндэ бидэ ехэ анхаралаа хандуулнабди. Жэл соомнай журналда аяар 50 эхилэн бэшэгшэд зохёолнуудаа хэблүүлдэг.

— Эхилэн бэшэгшэтэй журналай хуудаһанууд дээрэ уулзахаһаа гадна, тэдэнэртэй үшөө ямар ажал ябуулдагбта?

— Зохёохы ёһоной семинар, конференци, уулзалгануудые ходо үнгэргэжэ байдагбди. Сибириин уран зохёолшодой семинар нёдондо жэлэй һүүл багта Новосибирскдэ үнгэргэгдөө һэн. Тэрээндэ 80 хүн хабаадаба. Олондо мэдээжэ бэшэ байһан Сибириин бэлигтэй залуу уран зохёолшо Николай Шипилов тус семинарта «олдоһон байна». Бидэ тэрэнэй хэдэн рассказые толилоо һэмди.

Түрүүшын эрхим номой конкурс үнгэргэхэдэмнай, бэлигтэй эхилэн бэшэгшэд мүн лэ элирэн гаража ерэдэг. 1982 ондо үнгэргэгдэһэн

ХОРИИН РАЙОНДО

Энэ байлдаанда зорюулагдаһан һонирхолтой уншалга, хөөрэлдөөнүүдые библиотекын хүдэлмэрилэгшэд үнгэргэбэ.

НОМУУДАЙ ВЫСТАВКЭ

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ болоһон шиидхэхы удхатай томо тулалдаануудай нэгэн хадаа Днепр мүрэниие гаталан гаралга байгаа гэжэ мэдээжэ. Баруун Украина, Донбасс болон Баруун Белоруссиин хото городуудые харата дайсанай һабарһаа сүлөөлхын түлөө болоһон хатуу шанга байлдаан тухай хөөрэһэн номуудай выставкэ Хориин түбэй библиотекэдэ эмхидхэгдэбэ.

Алдар суута совет сэрэгэй командалагшад Г. К. Жуковай, К. К. Рокоссовскиин, И. С. Коневой болон бусадай бэшэһэн номууд энэ выставкэдэ табяатай.

МАЛШАДЫЕ БАЯСУУЛНА

Хориин соёлой байшангай уран һайханай хүдэлмэридэ хабаададаг хүнүүд ажахынуудай конишодто, малшадта, механизаторнуудта ошожо, концертнүүдые харуулжа байдаг. Илангаяа энэ жэлэй хуряалгын үедэ агитбригадын гэшүүдэй хүсөөр олон тоото концертнүүд харуулагдаа. Анаагай совхозой Буламай, Онинборскын, Үдын совхозой Баруун Хасууртын, Баян-Голой, Хүрбын голой олон тоото механизаторнуудай урда Татьяна Озерова, Сэсэг Бабуева, гитарист Василий Титов гэгшэд ород, буряад дуунуудые гүйсэдхэһэн, харагшадые баясуулһан байна.

Агитбригадын гэшүүн Людмила Демышеевагай гүйсэдхэһэн хатар наадан мүн лэ олоной магтаалда хүртэнэ. Тэрэнэй репертуарта ород, буряад, таджик, венгр болон дэлхэйн бусад арадуудай хатар наадануud ороно.

Мүнөө соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэд үбэлэй байдалда тааралдуулан, шэнэ программа зохёон бэлдэжэ байна.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

ХҮҮГЭДЫЕ ХУЖАРЛУУЛНА

Улаан-Үдэ хотын кукольна театрайхид Сэлэнгын районой Жаргаланта, Ташар, Нуур-Тухэм, Тохой, Хүлтэй тосхонуудаар ябажа, М. Швембергерэй пьесын үдхаар Г. Дашабыловай найруулан бэшэһэн «Хүниие һажааһан баабгай» гэһэн зүжэгые эдир харагшадта бэлэглэнэ.

Театрай артистнууд Б. Цыбенжапова, Ж. Жербаев, Л. Хамгушкеев болон бусад бэлиг шадабаряараа олоной магтаал һайшаалда хүртэнэ.

Тиихэдэ театрайхид Гусиноозерскын багашуулда «Түсэгхэн дээрэ бү һуугыш, пирожогоо, нүхэр, бү эдиниш» гэһэн онтохон-зүжэгые харуулһан байна.

Н. НАМСАРАЕВ,
манай корр.

СОВЕДУУДЭЙ ОРОН ТУХАЙ ҮНЭН ҮГЭ

Октябриин һайндэртэ бэлдэжэ байһан Улаан талмайе Бельгиин телевидениин кино буулгадаг бүлэгтэ хабаадагшад пленко дээрэ буулгажа абаа юм. Октябриин Эхэ ороноор һонирходог айлшад «Портрет Советского Союза» гэжэ телевизионно фильм буулгажа эхилээ.

—Дайнай гасалан зоболонгые дууһыень үзэһэн совет хүнүүд амгалан тайбан байдалда ажаһуухые, бусад арадуудтай эбтэй байхые эрмэлзэнэ,— гэжэ Бельгиин мэдээжэ тележурналист Жан-Мари Шовье хэлэһэн байна. — Москвагайхидтай ба ниислэл хотын айлшадтай оло дахин уулзахадаа, бидэ энээндэ үнэншөөбди. Мүнөөнэй уласхоорондын байдалда ямараар ханданабта? гэһэн асуудалтайгаар хотын үйлсэ гудамжануудта хүнүүдтэй уулзахадаа хандадаг байгаабди. «Ажабайдалаар баясахын, үхибүүдээ хүмүүжүүлхын тула манда амгалан тайбан байдал хэрэгтэй!» гэһэн нэгэл харюу дуулаа һэмди.

Мүнөө Брюссельһээ ерэһэн айлшад Эрхүү ошонхой, харин удаань Улаан-Үдэ ошохо юм. «Бидэ Сибириин хизаарай хүн зонтой дүтөөр танилсаха хүсэлтэйбди,—гэжэ тэдэнэр хэлэнэ. Ерээдүйнгөө фильм дотор тэдэнэрэй ажабайдал ба ажал тухай заабол хөөрэхэбди».

СССР-эй Гостелерадиогой туһаламжаар гадаадын оронуудай телекомпанинууд жэлһээ жэлдэ улам олон фильмүүдые буулгана. Тиин эдэ үдэрнүүдтэшье манай орондо Польшоһоо, ГДР-һээ, зарим бусад социалис оронуудһаа айлшад ерэнхэй. Агуухэ Октябриин 66 жэлэй ойн баярай урда тээ совет арадай ажалай эдэбхи хэшээл тухай хөөрэһэн дамжуулгануудые тэдэнэр бэлдэнэ. Москва ба Ленинград хотонуудаар, Украина болон Грузи, Азербайджан ба Узбекистанаар тэдэнэр ябаха байна.

Шэнэ программанууд совет арадай ажабайдалай олон талануд тухай хөөрэхэ юм. Замбуулинда хэгдэжэ байһан совет шэнжэлгэнүүдтэ зорюулагдаһан ехэ дамжуулга Баруун Германиин телевиденеэр һаяын үдэрнүүдтэ харуулагдахань. Энэ дамжуулга хэхын тула ФРГ-гэй телевидениин түлөөлэгшэд манай орондо ерэжэ, элитэ ехэ мэргэжэлтэдтэй уулзаһан байха юм.

(ТАСС-ай корр.).

СПОРТ

РЕКОРДНУУДАЙ ТОГТООГДООГҮЙШЬЕ ҺАА...

Хүндэ атлетикээр дэлхэйн ба Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Москвагай «Измайлово» гэжэ спортын ордон соо боложо үргэлжэлһөөр. Түрүүшын гурбан үдэр дэлхэйн 13 рекорд тогтоогдоһон байгаа.

Октябриин 25-най үдэшэ 67,5 килограммай шэгнүүртэй штангистнуудай мүрысөөн аали нам байдалда үнгэрбэ. Энэ удаада дэлхэйн рекорднуудай таблицада заһабаринууд оруулагдаагүй. Карл-Маркс-Штадт хотын 24-тэй студент Йоахим Кунс 195 килограммай штанга түлхин үргэжэ, хамта дээрэ 340 килограммай үрэ дүн харуулжа, алтан медаляар шагнагдаһан байха юм.

Һүүлэй хоёр жэлэй турша соо ондоо шэгнүүртэ мүрысэһэн байгаа һаа, олимпиин чемпион Янко Русев (Болгари) энэ удаада 337,5 килограммай үрэ дүн харуулжа, мүнгэн медаляар шагнагдаа. ГДР-һээ Андреас Бем мүн лэ иимэ үрэ дүнтэйгөөр бронзо шанда хүртэбэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ али бүхы мүрысөөнүүдтэ хабаадахадаа, илалта түйладаг байһан Янко Русев мүнөө юундэ урагшагүйдэбэ гээшэб? Юундэб гэхэдэ, тэрэ доогуур шэгнүүртэ орожо мүрысэхын тула тэрэ шэгнүүрээ ехээр гээхэ баатай болоһон байгаа. Энэнь тэрэнэй үрэ дүнгүүдтэ хангалтагүйгөөр нүлөөлөө бшуу. Манай ороной түлөөлэгшэ энэ шэгнүүртэ хабаадабагүй.

Москвагай спортдо дуратайшуулай халуун дулаанаар дэмжэһэнэйнь ашаар амжалта түйлаһан байнаб гэжэ чемпион мүрысөөнэй һүүлээр хэлэбэ. Дэлхэйн олон оронуудһаа хүндэтэ айлшад ерэнхэй. Индиһээ ерэһэн айлшан Шиам Лал Салван мүрысөөе һонирхон харана. Ушарынь гэхэдэ, ороной национальна суглуулагдамал командын тренер Москвагай физкультурын институтда мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ байна.

Мүнөө дээрээ манай штангистнууд дэлхэйн чемпионадта хабаадаха арга шадабаригүй юм гэжэ Салван ТАСС-ай корреспондентнүүдтэй хөөрэлдэхэдөө хэлээ. Гэбэшье штангистнуудаймнай үрэ дүн хурдан түргэнөөр дээшэлжэ байна. Индидэ хүдэлһэн совет тренернууд Иван Любавин, Виктор Кузин, Александр Мельников гэгшэдэй габьяа энэ талаар ехэ. Тэдэнэр һорилго бэлэдхэлэй мүнөөнэй методикотой манай штангистнуудые танилсуулһан байха юм.

Дүрбэн түбиин 29 орондо манай тренернүүд спортын энэ зүйлые эрхилэгшэдэй мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхын тула ехэ хүдэлмэри ябуулһан байна. Непалай ба Венесуэлын, Сириин ба Малайзиин, Турциин ба КНР-эй, Тунисай ба Камбоджын, Монголой ба Индонезиин түлөөлэгшэд манай тренернүүдтэ баяр баясхалан хүргэдэг. Мүнөө эдэ оронуудай зарим атледууд национальна рекорднуудые тогтоожо байна. Мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлгын түрүүшын хэшээлнүүдые совет тренернүүдһээ абаа һэмди гэжэ Болгариин суглуулагдамал командын атледууд хододоо хэлэдэг юм.

(ТАСС).

ОРОНОЙ СУГЛУУЛАГДАМАЛ КОМАНДАДА...

Һур харбалгын управлени болон СССР-эй Спорткомитедэй гол тренерскэ совет манай нютагай басагые — «Динамо» бүлгэмэй республиканска соведэй түлөөлэгшэ, уласхоорондын классай спортын мастер Светлана Николаевае 1981 оной ороной Олимпиин суглуулагдамал командада кандидадаар оруулха гэһэн шиидхэбэри абаба.

Зүүн Сибириин технологическа институдай студентка С. Николаева хадаа РСФСР-эй чемпионка болоһон, СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үбэлэй мүрысөөндэ мүнгэн медаляар шагнагдаһан, «Динамо» бүлгэмэй Россин ба Түбэй соведуудэй мүрысөөндэ оло дахин илажа гараһан намтартай. Тэрэ нёдондо жэл Улаан-Баатарта үнгэргэгдэһэн уласхоорондын мүрысөөндэ илалта түйлаа һэн.

С. Николаева спортын мастер Цыдгүнжаб Будаевай хүтэлбэри доро һорилго хэдэг.

Б. МИРОМАНОВ.

ТОБШОХОНООР...

БАРИЛДААН. Яхадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шанда хүртэхын түлөө дүрэ буляалдалгын барилдаагаар бүхэсоюзна заншалта мүрысөөн үнгэргэгдэжэ. Россин Федерациин олон хото городуудай, мүн Украинын ССР-эй 200 гаран барилдаашад хабаадаһан байна. Һонирхолтой юумэниинь юун байгааб гэхэдэ, суута совет барилдаашан—Олимпиин наадануудай чемпион, дэлхэйн ба Европын чемпион, СССР-эй оло дахин чемпион, спортын габьяата мастер Павел Пинигиниие баярай оршон байдалда ехэ спортһоо үдэшэһэн байха юм.

Манай республикын барилдаашад сооһоо Геннадий Галсанов 74 килограммай шэгнүүртэ барилдахадаа, илалта түйлажа, СССР-эй спортын мастерай норматив дүүргэбэ. Спортын мастер М. Л. Балдаев тэрэниие һурган һоридог байна.

Буряадай хүдөө ажахын институдай студент А. Новосельцев 68 килограммай шэгнүүртэн сооһоо дүрбэдэхи һуури эзэлээ.

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар СССР-эй Кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөн мүнөөдэр Баку хотодо нээгдэхэнь. Манай республикаһаа уласхоорондын классай спортын мастер Б. Будаев (СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд), спортын мастернууд Ц. Гулгенов («Локомотив»), В. Балдуев, Ю. Матхонов («Буревестник») энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадаха.

ҺУР ХАРБАЛГА. ВЦСПС-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Азербайджанай ССР-эй Степанакерт хотодо болобо. Уласхоорондын классай спортын мастернууд Н. Орешкина (Чебоксара), И. Прокопьев (Львов) гэгшэд тус тустаа 2539 болон 2576 очко тудажа, ВЦСПС-эй чемпионуудай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө.

Манай уласхоорондын классай спортын мастер Ирина Лукашевич 2508 очко абажа, табадахи һууринда гараба. Улаан-Үдын 37-дохи һургуулиин 10-дахи классай һурагша Намжилма Шутукова 2479 очкотойгоор арбадахи һуури эзэлһэн байна.

ДААМ. «Спартак» бүлгэмэй Россин соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Калинин хотодо болобо. 30 даамшад, тэдэнэй дунда спортын 12 мастер хабаадажа, швейцарска гуримаар 9 наада үнгэргэһэн байна. Манай түлөөлэгшэ, спортын мастерта кандидат Николай Смирнов уулзалгада тэнсэжэ, 5,5 очкотойгоор 4 — 8-дахи һууринуудые хубаалдаа.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД. ИНДЕКС 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ 23. редактор — 2-50-96 приемная 2-34-54 зам. редактора — 2-68-08 зам. редактора — 2-62-62 отв. секретарь — 2-50-52 секретариат 2-86-76 отделы: партийной жизни — 2-34-05 пропаганды — 2-56-23 промышленности и строительства — 2-61-35 сельского хозяйства 2-64-36 2-63-86 советского строительства и быта — 2-69-58 культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63 информации — 2-60-91 переводов — 2-54-93 писем и селькоров — 2-67-81. корректорская — 2-33-61 выпускающие — 2-35-95 отдел объявлений — 2-65-54

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 38. Н-04662. Заказ № 248